

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA
ADLİ TIP ENSTİTÜSÜ

Doç. Dr. Neylan Ziyalar

3713 SAYILI YASA KAPSAMINDA İŞLENEN SUÇLARDA HÜKÜMLÜ PROFİLİ
2018 ŞANLIURFA ÖRNEKLEMİ

SOSYAL BİLİMLER ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEHMET NEDİM YAZ

İSTANBUL 2019

İstanbul, 25 Haziran 2019

**İ.Ü.ADLİ TIP ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
SOSYAL BİLİMLER ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA**

Lisansüstü Öğretim Yönetmeliğinin 36.maddesi uyarınca Enstitünüz Sosyal Bilimler Anabilim Dalı'nın yüksek lisans öğrencisi Mehmet Nedim YAZ'ın,

“3713 Sayılı Yasa Kapsamında İşlenen Suçlarda Hükümlü Profili: 2018 Şanlıurfa Örnekleme”

Adlı tezi jürimizce tetkik edilmiş ve kendisine tez savunması yaptırılmıştır.

Yukarıda adı geçen tez başlığının **“3713 Sayılı Yasa Kapsamında İşlenen Suçlarda Hükümlü / Hüküm Özlü Profili: 2018 Şanlıurfa Örnekleme”** şeklinde değiştirilerek tezin ve tez savunmasının kabul edilmesine oy birliğiyle karar verilmiştir.

Prof. Dr. Faruk AŞICIOĞLU
Jüri Başkanı

Prof. Dr. Erdiñç ÖZTÜRK
Üye

Doç. Dr. Neylan ZİYALAR
Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Y. Tunç DEMİRCAN
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Nurdan SEZGİN
Üye

ÖZET

Bu çalışmanın amacı Yüksek Öğrenim Kurumu tarafından 2018 yılı için öncelikli alan olarak belirlenen Uluslararası Güvenlik ve Terör başlığı kapsamında, ülkemizde terör suçundan hüküm giyenlerin sosyoekonomik ve demografik profillerini belirlemektir. Tez doğrultusunda elde edilen bulgular sayesinde ülkemiz için terörle mücadele önleme stratejileri ve politikalarının gelişimine öncülük edecek akademik ve ampirik destek sağlaması hedeflenmektedir.

Bu amaçla 01.01.2018 – 31.12.2018 tarihleri arasında Şanlıurfa 5. Ağır Ceza Mahkemesinin 2. Heyeti tarafından mahkûmiyet hükmü ile karara bağlanmış dosyalar üzerinde ve UYAP ortamında örneklem çalışması yapılmıştır.

Çalışma kapsamında elde edilen veriler sınıflandırılıp tablolara yansıtılmış ve "Bulgular" başlığı altında değerlendirmeye tabi tutularak genel çıkarımlarda bulunulmuştur.

SUMMARY

The aim of this study is to determine the socioeconomic and demographic profiles of those convicted of terrorism crimes in Turkey under the heading of International Security and Terrorism, which is determined by the Higher Education Authority as the priority area for 2018. It is aimed to provide academic and empirical support that will lead the development of anti-terrorism strategies and policies for our country.

For this purpose, a sample study was carried out on the files decided by the 2nd Delegation of the Şanlıurfa 5th High Criminal Court in accordance with the sentence of conviction and between the dates 01.01.2018 - 31.12.2018.

The data obtained within the scope of the study were classified and reflected in the tables and evaluated under the title of Findings part.

ÖNSÖZ

Yüksek Lisans Tezi kapsamında, Terör suçlularının hükümlü profillerinden yola çıkarak terörün kaynağı ve çözümüne ilişkin yaptığımız bu tespit ve çalışmalarımızın, Devletimizin bekası ve Milletimizin refahını olumsuz yönde etkileyen ve geçmişten günümüze adeta kanayan bir yarası haline gelen terör sorununa bir nebze de olsa faydalı olmasını umuyor ve çözümüne katkı sunmasını diliyoruz.

Tez sürecimin her aşamasında bilgi birikiminden ve değerli görüşlerinden yararlandığım tez danışmanım Doç. Dr. Neylan ZİYALAR'a; yardımlarından dolayı Arş. Gör. Dr. Can ÇALICI'ya teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar VE ŞEKİLLER LİSTESİ	vi
1.GİRİŞ ve AMAÇ	1
2.GENEL BİLGİLER	3
2.1. Terörizmin Tanımı ve Tarihçesi.....	3
2.1.1. Uluslararası Alanda Terör	5
2.2. Kriminolojik Perspektif Ekseninde Terörizm	7
2.2.1.Ayrımcı İlişki Teorisi	7
2.2.2.Anomi ve Gerilim Teorileri.....	8
2.2.3.Radikal Kriminoloji.....	9
2.3. Terörle Mücadelede Hukuk.....	9
2.3.1. Terörle Mücadele ve Hukuki Yapıtırım	9
2.4. Türkiye’de Terörizm ve Terör Örgütleri	11
2.4.1. FETÖ/PDY Silahlı Terör Örgütü	11
2.4.2.PKK/KCK/PYD/YPG Silahlı Terör Örgütü.....	12
2.4.3. DEAŞ (İŞİD) Silahlı Terör Örgütü	14
2.4.4. El Nusra (Nusret Cephesi)/Fetih El Şam Cephesi.....	14
2.4.5. (BÖG) Birleşik Özgürlük Güçleri Silahlı Terör Örgütü	15
2.4.6. DHKP/C (Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi	15
2.5 Türk Ceza Kanunu’nda Terörle Mücadeleye İlişkin Yasal Düzenlemeler	16
2.5.1. Mukayeseli Hukukta Terör Suçları	17
2.5.2. Türk Hukukunda Terör Örgütü Kavramı	17
2.5.3 Türk Hukukunda Örgütlü Suçluluk	18
2.5.4 Genel Suç Örgütü	19
2.5.5. Silahlı Örgüt	19
2.5.6. Türk Ceza Hukukunda Terör Örgütü	21
2.5.7 Terörle Mücadele Kanunu	21
2.5.8. Terör Suçları.....	23
3.GEREÇ ve YÖNTEM	28

4. BULGULAR.....	29
5. TARTIŞMA	38
6. SONUÇ ve ÖNERİLER	42
7.KAYNAKÇA.....	45
8. ÖZGEÇMİŞ	50

TABLULAR VE ŞEKİLLER LİSTESİ

Tablo I. Terör dosyalarındaki faillerin sayı ve cinsiyetleri	29
Tablo II. Terör dosyalarındaki faillerin medeni halleri	30
Tablo III. Terör dosyalarındaki faillerin adli sicil kaydı	30
Tablo IV. Terör dosyalarındaki faillerin suç tarihlerine göre tespiti.....	31
Tablo V. Suç tipleri	31
Tablo VI. Terör dosyalarındaki faillerin doğum yerleri bakımından coğrafi bölgelere ve ülkelere göre sayısal dağılımı.....	32
Tablo VII. Yurt dışında doğan/yaşayan hükümlülerin ülkelere ve şehirlere dağılımı	33
Tablo VIII. Terör dosyalarındaki faillerin uyruğu ve yabancı uyrukluların oranı	34
Tablo IX. Terör dosyalarındaki faillerin tercih ettikleri savunma dili	34
Tablo X. Terör dosyalarındaki faillerin etkin pişmanlık ilişkisi	35
Tablo XI - Terör dosyalarındaki faillerin eğitim seviyesi.....	35
Tablo XII. Terör dosyalarındaki faillerin mesleki durumları.....	36
Tablo XIII. Terör dosyalarındaki faillerin gelir ve işsizlik durumları	37

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Terör ve terörizm kelimeleri, korkudan titreme, dehşete düşürmek korkup kaçırmak anlamına gelen Latince bir sözlük anlamına gelen “terrere” sözcüğünden gelmektedir. Türkçe karşılığı “yıldırma, cana kıyma, malı yakıp yıkma, korkutma, tedhiş” olarak tanımlanmaktadır. Ana Britannica Ansiklopedisi’nde, “siyasal bir hedefe ulaşmak amacıyla devlete, halka ya da bireylere karşı sistemli şiddet eylemlerine başvurma”; Meydan Larousse Ansiklopedisi’ne göre ise terörizm, “ihtilalci grupların giriştiği şiddet eylemlerinin tümü, tedhişçilik, bir hükümet tarafından uygulanan şiddet rejimi” olarak tanımlanmaktadır. Academie Francaise sözlüğü *terör* sözcüğünü, “Fransız İhtilali’nden sonra, 1971 Temmuz ayından, 1973 Mart ayına kadar olan döneme atıf yaparak bu devirde şiddet yöntemleri uygulandığından bahisle o döneme ve rejime verilen ad olarak belirtmektedir” (Esen, 2011).

Terörizmin uzun bir geçmişi olsa da devletler üzerindeki etkisi son yıllar içinde orantısız bir biçimde artmıştır. Bu artışın “11 Eylül Saldırısı” olarak anılan İkiz Kuleler saldırısının bir sonucu olduğu öne sürülmektedir. Saldırı sonrası artan güvenlik ortamı 2004-2009 yılları arasında Birleşik Krallık’ın yıllık terörizm harcamalarını 1 milyar sterlinden 2 milyar sterline çıkarmış ve 2010/11 yılında bu harcamalar 3.5 milyar sterlin olarak kaydedilmiştir (Güvenlik Teşkilatı, 2007). 11 Eylül’den önce harcanan miktar ise her yıl için 950,000 sterlindir. Amerika Birleşik Devletleri’nde son on yılda yaklaşık 3000 kişi terör eylemleri nedeniyle ölmüştür. Diğer ölüm nedenleriyle karşılaştırıldığında bu oldukça düşük bir rakam gibi görünebilir; ancak söz konusu 3000 ölümün her biri için terörle mücadele kapsamında 500 milyon dolardan fazla para harcanmıştır. Kabaca kıyaslandığında en yaygın üçüncü ölüm sebebi olsa da söz gelimi felçle mücadele için ayrılan rakam yalnızca 2000 dolardır (Sinn, 2017). Terör eylemi gerçekleştirmek, terörle mücadele etmekten daha az maliyetli olup, daha az kişi ile eylem yapılabilir. Örneğin, ortalama 12 kişinin ölümüne sebep olan bir canlı bombanın kullandığı malzemenin maliyeti yalnızca 150 dolardır (Lomborg, 2008).

Geçtiğimiz 40 yıl boyunca terörizm üzerinde oldukça fazla araştırma yapılmıştır. Ancak bu araştırmaların pek çoğu bilimsel kesinlik bakımından yetersiz (Borum, 2004) ve çoğunlukla ikna edici olmaktan uzaktır. Bu alanda ampirik çalışmalar yapmak zordur ve terörizm araştırmacılarının yayınlarının çoğu oldukça varsayımsal ve spekülatifdir. Araştırmalarda kullanılan verileri toplamak çok zordur. Bu tür psikolojik araştırmalarda kullanılan temel yöntemlerin birçoğu ya hiç kullanılamaz veya anlamsız sonuçlar verir. Terör konusunda yapılan

araştırmalar ana akım psikoloji tarafından büyük ölçüde göz ardı edilmiş ve bu konu siyaset, sosyoloji ve psikoloji gibi akademik disiplinlerin arasındaki boşluklarda kalmıştır (Silke, 2004).

Bu çalışmanın amacı, Yüksek Öğrenim Kurumu tarafından 2018 yılı için öncelikli alan olarak belirlenen Uluslararası Güvenlik ve Terör başlığı kapsamında, ülkemizde terör suçundan hüküm giyenlerin sosyoekonomik ve demografik profillerini belirlemektir. Tez doğrultusunda elde edilen bulgular sayesinde ülkemiz için terörle mücadele önleme stratejileri ve politikalarının gelişime öncülük edecek akademik ve ampirik destek sağlanması hedeflenmektedir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Terörizmin Tanımı ve Tarihçesi

Terörizmin tarihsel süreç içerisindeki dönüşümü ve fenomene dair yaklaşımın ülkeler özelinde hukuki, resmi ve akademik açıdan farklılaşması gibi tanımı da farklılaşabilmektedir. Terörizmin ne olduğuna dair henüz evrensel olarak kabul edilebilir bir tanımdan söz edilmese de farklı ifadelerde yer alan bazı ortak özellikler üzerinden genelleştirici çıkarımlar yapabilmek mümkündür (Combs, 2017).

Terörizmin tanımı konusundaki en temel ayırım kavramın resmi ve gayri resmi olarak ne ifade ettiği hususundadır. Teröre ilişkin ülkelerin resmi tanımlamalarına bakıldığında, İngiltere terörü “Bir siyasi, dini ya da ideolojik nedeni ileletme maksadıyla herhangi bir bireye veya mülkiyete karşı, ciddi şiddet içeren eylem ya da eylem tehdidinde bulunmak” şeklinde tanımlarken, Almanya “elde edilmesi planlanan siyasi hedefler için, başkalarının yaşam ve mülkleri üzerine bilhassa şiddetli suçlar yoluyla saldırılarda bulunarak sürdürülen mücadele”, olarak tanımlamıştır.

Amerika Birleşik Devletleri Savunma Bakanlığı ise terörü, “Siyasal, dinsel ya da ideolojik amaçlara ulaşmak amacıyla hükümetleri veya toplulukları zorla sıkıştırmak maksadıyla yasadışı bir biçimde bireylere ve/veya mülklere yönelik şiddet veya şiddet tehdidi kullanmak”, biçimde açıklamaktadır. Avrupa İçişleri Bakanlığı’na göre terör, “Siyasi amaçlara bir grup tarafından daha kısa süreli şiddet içeren eylem ya da eylem tehdidi”dir (Martin, 2017).

Öte yandan terörün akademik cepheden tanımlanması da kapsam açısından farklılıklar göstermekle birlikte genel hatları itibariyle benzer noktalar üzerinde yoğunlaşmaktadır. Örneğin Schmid’e göre, terörizm özel bir tür şiddet olarak barış zamanında ortaya çıkan savaş suçlarına eşdeğerdir (Schmid, 2010). Gibbs ise terörü “İnsan ya da insan dışındaki nesnelere yönelik illegal şiddet ya da şiddet tehdidi”, olarak tanımlarken, Hoffman, “Şiddet korkusunun kasıtlı olarak yaratılması ve sömürülmesi veya değişim amacıyla şiddet tehdidi” olduğunu öne sürmektedir (Gibbs, 1989; Hoffman, 1986).

Terörizmin tanımlarının yanı sıra türleri de konuya dair bakış açısı belirlemek hususunda önem arz eden bir unsurdur. Çalışmalar 20. yy’da gerçekleşen terör olaylarını aşağıda sözü edilen dört temel başlık altında irdelemenin uygun olduğunu belirtmektedirler. Buna göre,

- *Devlet Terörizmi*: Terörizm yukarıdan, hükümetler tarafından algılanan düşmanlara karşı gerçekleştirilir. Devlet terörizmi, dışarıdaki uluslararası düşmanlara ya da iç düşmanlara karşı gerçekleştirilir.

- *Muhalif Terörizmi*: Terörizm, aşağıdan devlet dışı hareketler ve gruplar tarafından hükümetlere, azınlık gruplarına, dini gruplara ve diğer algılanan düşmanlara karşı gerçekleştirilir.

- *Dini Motifli Terörizm*: Terörizm, öteki dünyaya ait bir iktidarın, inancın daha büyük bir zaferi için terörist şiddetin uygulanmasına izin verdiği ve emrettiği yönünde mutlak bir inanç ile teşvik edilir.

- *Uluslararası Terörizm*: Tüm dünya sahnesine yayılan terörizm türüdür. Bu terörün hedefleri bir yandan ülke sınırları içinde bir yandan da ülke sınırlarını aşarak uluslararası sembolik bir öneme sahip oldukları için seçilmektedir (Martin, 2017).

Siyasi ve sosyolojik bir yaklaşımda olan Diane Fotia, "şiddet, siyasi hedef ve geniş kitle" olmak üzere terörizmde 3 temel unsur olduğunu iddia etmektedir. Buna göre 20. yüzyılda terör faaliyetlerinin bu denli yaygınlaşıp güç kazanması tesadüfi sayılamaz. Yine bu görüşe göre "geniş izleyici kitle" ve "siyasi hedef" unsurları dikkate alındığında basın yayın ve iletişim alanında kat edilen sıra dışı gelişmelerin bunda büyük katkısı bulunmaktadır (Turinay, 2016).

Terörizmin tarihsel süreç içerisindeki aşamalarını analiz eden araştırmacılar geçmişten günümüze dört farklı aşamadan söz etmektedirler (Rapoport, 2002). Buna göre 19. yüzyılın sonlarına doğru Rusya'da anarşizmin doğuşu terör eylemlerinin ilk aşaması olarak kabul edilmektedir (Post ve ark., 2014). Anarşizmin ardından 20. yüzyılın ilk yarısında milliyetçi ve sömürgecilik karşıtı görüşler doğrultusunda ortaya çıkan hareketler tarihsel süreçte terör eylemlerinin ikinci aşamasını teşkil etmişlerdir. Üçüncü terör eylemleri aşaması 2. Dünya Savaşı'ndan sonra kültürel ve sosyal dönüşüme paralel olarak geleneksel sistemlere karşı ortaya çıkan devrimci dalganın eylemleridir. Bu terör eylemlerini düzenleyen örgütler 1960'larda faaliyet gösteren ABD'de Weather Underground, Peru'da Shining Path ve Almanya'da Red Army Fraction gibi radikal sol örgütlerdir. Tarihsel süreç içerisinde terörün son ve dördüncü aşaması 1980'lerde başlayan ve din temelli bir söylemle eylemlerini gerçekleştiren kökten dinci

terörist grupların yer aldığı aşamadır. Bu dönem terörü kitlesel bir yıkım aracı olarak kullanan Hizbullah ve El Kaide gibi kökten dinci İslami örgütlerin yanı sıra Yahudi ve Hıristiyan diğer dinlerdeki aşırı hareketleri de kapsamaktadır (Howitt, 2006).

Geçmişte gerçekleşen terörist eylemlerde terörist örgütler kitlesel eylemlerden görece uzak kalma ve halkın üzerinde antipati yaratmamak adına bu türden bir aşırı şiddetten kaçma eğilimindeydiler. Oysa 11 Eylül 2001 tarihi yeni terörizm ve kitlesel eylemler çağının başlangıcı kabul edilmektedir. Yeni terörizmin karakteristiği özetle aşağıda sıralanmaktadır (Martin, 2017):

- Minimum emir komuta hatlarıyla gevşek, hücre tabanlı ağlar
- Yüksek yoğunluklu silahların ve kitle imha silahların istendiğinde satın alınması
- Siyasi olarak belirsiz, dine dayanan, mistik motivasyonlar
- Kayıpları en üst düzeye çıkaran asimetrik yöntemler
- İnternetin ustaca kullanılması ve medyanın manipüle edilmesi.

Günümüzde araştırmacılar beşinci terör aşamasının, “Yalnız-kurt” olarak adlandırılan yeni terör eylemi modelinin yaygınlaşması ile ortaya çıktığını öne sürmektedirler (Post ve ark., 2014). Konu hakkındaki çalışmalarda yalnız kurt terörizminin ideolojik temelleri bakımından diğer terör eylemlerinden tamamıyla ayrılmadığını öne sürmekte; bu teröristlerin bir örgütle bir arada hareket etmemelerine rağmen, yalnız girişimler gibi görünen eylemlerin pek çoğunun arkasında daha geniş bir ideolojik örtüşmenin olduğuna dikkat çekmektedirler. Diğer bir deyişle yalnız kurtların sahip olduğu motivasyon spektrumu terör örgütlerinin sahip oldukları ile benzer niteliktedir (Spaaij, 2010).

2.1.1. Uluslararası alanda terör

Terörün 1960-70’ler boyunca ağırlıklı olarak Avrupa ve Orta Doğu çevresinde yoğunlaştığı düşünülürken 21. yüzyıl itibariyle dünya üzerindeki herhangi bir bölge bir terör olayının hedef noktası haline gelebilmektedir (İşyar, 2008; Kaya, 2017).

Terörizm yabancı vatandaşları hedeflerse, bir veya birden fazla hükümet ve devlet tarafından desteklenirse, başka bir hükümeti veya uluslararası örgütü olumsuz bir biçimde etkilemek için yapılırsa, uluslararası arenada hukukun işleyişini bozacak faaliyetlerde bulunursa, devletler arasında çözülmesi çok uzun zaman alacak sorunlar ortaya çıkarıyorsa ve

son olarak uluslararası barış ve güvenliğe tehdit oluşturuyorsa; “uluslararası terör” haline gelir (Semercioğlu, 2016).

Örneğin, Türkiye’ye sığınmacı olarak giren Suriye vatandaşı Nabil Fadlı’nın dünyaca tanınan ve bilinen bir yer olan İstanbul’un Sultanahmet Meydanı’nda 11 Alman turistin ölümüne, üç Alman, iki Norveçli, iki Perulu ve iki Türkün yaralanmasına sebep olan intihar saldırısı sınır aşan bir saldırı olması, saldırıyı gerçekleştirenin yabancı bir ülkenin vatandaşı olması ve gerçekleşen eylemin hedeflediği kişiler ve etkisi açısından sadece Türkiye’yi değil, diğer ülkeleri de etkilemiş olması sebebiyle tam anlamıyla bir uluslararası terör vakasına örnek teşkil etmektedir (Semercioğlu, 2016).

Amerika ve Avrupa ülkelerinin 11 Eylül 2001 New York terör saldırısından güvenlik ve terörle ilgili mevzuatlarında değişikliğe gittikleri tespit edilmiştir. Bu bağlamda, Birleşmiş Milletler terörle mücadele edilmesi amacı ile sözleşmeler hazırlamıştır. Birleşmiş Milletlerin 1373 Numaralı Kararı da terörle mücadeleyi konu edinmiştir. 11 Eylül 2001 tarihinden sonra, Birleşmiş Milletler 12 Eylül 2001 tarihli 1368 numaralı kararını teyit eder nitelikte yeni bir karar vermiştir. Bu karar ile bütün devletlerden, terör gruplarının sahip bulunduğu kitle imha silahlarının doğurduğu tehdidin ortadan kaldırılması, terör eylemlerini ortadan kaldırmak amacıyla iş birliğine gitmeleri ve terörün finansmanının önlenmesi konusundaki uluslararası sözleşmenin onaylanması talep edilmiştir (BM Enformasyon Merkezi Ankara, 2019).

Avrupa Konseyi bünyesinde daha evvel 1973 tarihinde hazırlanmış olan ve Türkiye’nin de taraf olduğu “Tedhişçiliğin Önlenmesi Hakkındaki Avrupa Sözleşmesi”, 15 Mayıs 2003 tarihli Ek Protokol ile değiştirilmiş ve geliştirilmiştir. 2005 yılında ise Varşova’da “Terörün Önlenmesi Avrupa Sözleşmesi” imzalanmıştır. Terör eylemlerinin yoğunlaşması üzerine, Avrupa Birliği 2004/0217 (CNS) numaralı bir “Çerçeve Karar Taslağı” hazırlamıştır. Çerçeve Karar Taslağı, üye devletlerin kanunlarında yapmaları gereken değişiklikleri saymıştır.

Amerika ve Avrupa ülkelerinde 11 Eylül 2001 New York terör saldırısından sonra, güvenlik mevzuatını güçlendirme ihtiyacı doğmuştur. Terör şüphelilerini yakalamak, tutuklamak, bazı banka hesaplarını dondurmak gibi tedbirler yaratılmıştır. Ancak çoğu zaman Avrupa ülkelerinin bir başka ülkede faaliyet gösteren terör örgütlerine karşı olan tutumu, kendi iç güvenliği sağlamak amacıyla izlediği politik tutumdan farklı olabilir. Örneğin Almanya, PKK terör örgütünün 1993’te seri şekilde gerçekleştirdiği ve Türk misyonları, Türk seyahat

acentaları ve bankalarını hedef alan 60'a yakın gasp, kundaklama, işgal vb. pek çok şiddet ve suç eyleminin ardından PKK'yı yasaklı terör örgütleri listesine almıştır. Ancak 1996'da Alman makamları ile örgüt arasındaki temaslar neticesinde ülkede şiddet eyleminde bulunmayacağı yönünde söz veren PKK 1998'de Federal Başsavcılık tarafından bir terör örgütü olarak değil sadece "kriminal bir suç örgütü" olarak değerlendirilmiştir (Eliçık, 2018).

Amerika "Patriot Act" adlı Kanunu, İngiltere de geniş ölçüde otoriter nitelikte bulunan ve artık alışılmış insan haklarıyla bağdaştırılması zor olan "Prevention of Terrorism Act 2005" adlı kanunu çıkarmıştır. Fransa, polise arama bakımından daha geniş yetki vermiş; Almanya, dinsel gruplara özel himaye sağlayan kanunu kaldırmıştır. Elektronik izleme ve telekomünikasyona girme hususundaki koşullar yumuşatılmıştır (Dışişleri Bakanlığı, 2019).

2.2. Kriminolojik Perspektif Ekseninde Terörizm

Kriminolojiye göre terörizm, kişilerin suç işlemelerine neden olan benzer toplumsallaşma süreçlerinin bir ürünü niteliğindedir. Kişilerin neden terörizme ya da suç işlemeye yöneldiklerini veya terör ya da suç örgütlerini kurdukları bu süreçlerle açıklanabilmektedir. Kriminolojik perspektif bağlamında suç ve terör, suç sapmasını açıklamakta güncel olarak kullanılmakta olan teorilerle açıklanabilir nitelik taşımaktadır (Martin, 2017).

2.2.1. Ayırıcı İlişki Teorisi

Ayırıcı ilişki teorisi, suçluların ve yasalara karşı gelenlerin suç içerikli davranışlarının başkaları ile ilişkileri sonucundaki bir sosyal öğrenme süreci olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım 1939 tarihli "Kriminoloji İlkeleri" kitabında Edwin Sutherland tarafından yapılmıştır. Bu yaklaşım doğrultusunda suç davranışları ve dolaylı olarak bu bağlamda değerlendirilebilecek siyasi aşırıcılık, suç içeren siyasi-aktivist yaşam tarzlarına katılan diğer kişilerle etkileşim sonucunda öğrenilmiş davranışları oluşturmaktadır. Bu nedenle suçlu olan ile olmayanlardaki belirleyici fark, bireysel seçimler doğrultusunda ortaya çıkmaktadır. Suçlu olan ve olmayanlar benzer hedefler için emek göstermelerine rağmen, bu hedeflerin gerçekleştirilmesinde farklı yollara başvurmaktadır. Bireysel seçimler doğrultusunda etkileşime girilen çevrede özellikle, siyasi olarak zıt kutupları içinde barındıran çevrelerde büyüyen kişiler, suç ve siyasi aşırılıkla sonuçlanabilecek düşünce ve değerleri benimsemeye yatkın olabilmektedir.

Ayırıcı ilişki teorisi, günümüzde pek çok eleştiri almasına rağmen, suçu açıklamada güçlü ve kabul gören yaklaşımlar arasında yer almaktadır. Bu teorinin en destek ve ilgi gören özelliği,

bireylerin gruplarla etkileşimleri doğrultusunda öğrenme süreçlerine sahip olması ve bu doğrultuda kendini geliştirmesini ifade etmesidir (Martin, 2017).

2.2.2. Anomi ve Gerilim Teorileri

Emile Durkheim'in "anomi" kavramı, Merton ve arkadaşları tarafından kriminoloji perspektifinde yeniden değerlendirilmiştir. Bu kapsamda toplum tarafından kabul edilebilir hedefler ile toplumun bu hedeflere ulaşılması sürecinde kullanılmasına izin verilen sistemler ve araçlar arasındaki gerilim incelenmiştir. Teoride büyük toplum, mensuplarını kabul edilebilir hedeflere ulaşmak doğrultusunda kabul edilebilir araç ve yöntemleri kullanmaya yönlendirdiği açıklanmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nde kabul edilen araçlara; sıkı çalışma, ölçülü harcamalar ve yükseköğrenim örnek olarak verilebilir. Kabul edilebilir hedefler ise konfor, boş zaman, sosyal statü ve ekonomik zenginliktir. Kabul edilebilir araçlar ve hedeflere bakıldığı zaman tüm toplumun eşit kaynaklara sahip olmadığı görülmektedir. Bu durum toplumun kaynaklar bakımından dezavantajlı kesimi için "gerilim" yaratmaktadır. Gerilim, bireylerin hedeflerini gerçekleştirmesinin tezahürü doğrultusunda ortaya çıkar ve hedefe ulaşmak için meşru araçlardan yoksun konumdadır. Meşru araçlara sahip olmayan kişiler, hedefleri için legal olmayan yollara başvurmayı tercih etmekte ve rahatlık, zenginlik, boş zaman ve statü için suç davranışını gerçekleştirebilmektedir (Martin, 2017).

Bu teori özetle fırsatların olmaması ve eşitsizliğin, suç ve dolaylı olarak siyasi aşırıcılık için temel nedenler arasında gösterilebileceğini savunmaktadır. Fırsat ve kaynakların eşitsizliğini kendisine esas aldığından ötürü bu teori, yoksul sınıfların suç işlemesine fazlaca vurgu yapmaktadır. Yaklaşımı doğrultusunda ekonomik olarak iyi olmayan birçok bireyin suç işlememesini ve siyasi aşırılıkçı olmamasını tatmin edici düzeyde açıklayamamasından ötürü eleştirilmektedir (Martin, 2017).

2.2.3. Radikal Kriminoloji

Radikal perspektife göre, iktidar ve zenginlik eşit olmayan bir düzene göre oluşturulmuştur. Bu nedenle siyasi ve ekonomik açıdan iktidar tarafından grubun dışarısında bırakılan kişilerin, iktidara ve düzene karşı cezai nitelikte sonuçlanabilecek eylemlere başvurması anlaşılabilir bir durumdur. Radikal kriminoloji, toplumun güçsüz ve eşitlikçi olmayan durumunun iyileştirilmesine kadar bu grup dışında kalanların, "suç" olarak nitelendirilen davranışları sergilemeye devam edeceğini ifade etmektedir (Martin, 2017).

2.3. Terörle Mücadelede Hukuk

Terörle mücadele hukukun amacı, hukukun üstünlüğünü sağlamak ve hukuku düzenli ve sürdürülebilir olarak etkin kullanabilmeyi sağlamaktır. Terörle mücadeleye hukuk çeşitli yanıtlar verebilmektedir. Aşağıda terörle mücadelede hukukun verdiği yanıtlara verilen örnekler yer almaktadır:

Terörle mücadele, şüpheli teröristlerin kovuşturulma aşamasında kolluk kuvvetlerinin ve cezai soruşturma tekniklerinin kullanılmasını ifade etmektedir. **İç hukuk**, ülke sınırları içerisinde gerçekleştirilen terör içerikli eylemlerin cezalandırılmasını hedeflemektedir. **Uluslararası hukuk**, uluslararası antlaşmalara taraf olan ülkeler arasındaki işbirliğini sağlamayı amaçlamaktadır (Martin, 2017).

2.3.1. Terörle Mücadele ve Hukuki Yaptırım

Uluslararası ceza hukuku ihlalleri bağlamında, antlaşmalar dışında herhangi bir uluslararası kolluk kuvvetlerini içeren bir oluşum bulunmamaktadır. Ancak birçok ülke INTERPOL olarak tanınan Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı'na üye olmuştur. Fransa'da kurulan INTERPOL, istihbarat ve uluslararası suçların önlenmesi konusunda 140'tan fazla ülke tarafından desteklenmektedir. INTERPOL, kolluk kuvvetlerinden ziyade terörle mücadele ve ceza soruşturmalarında işbirliğinin sağlanmasını hedeflemektedir. INTERPOL'e benzer nitelikte Avrupa Polis Ofisi (EUROPOL) Avrupa Birliği (AB) üyelerinin ortak araştırmalarının yürütüldüğü bir kurumdur.

Terörizmin eylemlerini ve faaliyetlerini sürdürdükleri ortamlar yaygın hale gelmeden önce, polis teşkilatlarının temel görevleri arasında yasa uygulayıcı hizmeti bulunmaktaydı. Günümüzde polis iç güvenlik sağlayıcısı görevini sürdürmekte ve bu sorumluluklar tehditlere yönelik olmakla birlikte güncel terörizmin ortamını keşfetmeye çalışmaktadır. Polis, terör saldırı bölgelerinin çevresini güvenceye alan ilk birlik konumundadır ve ayrıca terör eylemi etkisindeki bölgenin uzun vadeli düzenini ve güvenliğini sağlamaktan sorumludur.

Polisin güvenlik sağlayıcısı görevi, anayasal sınırlar kapsamında insan haklarını ihlal etmeden, mesleğin gerektirdiği profesyonellik bağlamında yürütülmelidir. Dünya çapında polislik pratiği incelendiğinde polislerin insan haklarından çok, düzeni sağlamaya ilgi duydukları görülmektedir. Bu durumun sonucunda, demokratik olmayan ortamlardaki polis teşkilatının, demokratik toplumlardaki polis teşkilatlarından daha farklı misyon üstlendiği

ortaya çıkmaktadır. Örneğin, Kolombiya ve Brezilya'daki görevli polis, istenmeyen durumların sosyal temizleyicisi rolünde bulunabilmektedir. Bu sosyal temizlik, siyasi muhalif kişi veya örgütler, muhalif grupların destekçileri, ahlak suçluları ve marjinal demografik gruplar (evsiz çocuklar vb.) gibi istenmeyen grupların korkutularak kontrol edilmesini içermektedir (Martin, 2017). Aşağıda terörle mücadele verilen hukuki yanıtların tablosu yer almaktadır (Tablo I):

Tablo I. Terörle Mücadeledeki Hukuki Yanıtlar (Martin, 2017)

Terörle Mücadele Seçeneği	Eylem Profili		
	Mantık	Pratik Hedefler	Kullanılan Tipik Kaynaklar
Kolluk Kuvvetleri	Emniyet teşkilatının kuvvetlendirilmesi Terörle mücadelede demilitarizasyon	Terörle mücadele operasyonları Teröristleri yargılamak	Polis personeli Uzman personeli
Ulusal Kanunlar	Terör davranışlarının ve eylemlerinin cezalandırılması	Terör suçlarına verilen cezaların artırılması Teröristleri yargılamak	Ceza yasası sistemi Yasal çatışmalar
Uluslararası yasalar	Uluslararası antlaşma ve işbirlikleri	Terörizme verilecek hukuki yanıtların konsensüsü	Uluslararası kurumlar, yerel kaynaklar

2.4. Türkiye'de Terörizm ve Terör Örgütleri

Türkiye'de terörizm ve terör örgütlerinin faaliyetleri iki farklı bakış açısıyla ele alınabilmektedir. Buna göre zaman içerisinde nasıl bir kronolojik değişim geçirdiği ve bu sürece paralel olarak ideolojik zeminde genel bir klasifikasyonun yapılması konuya açıklık getirmek adına uygun olacaktır.

Terör örgütlerinin faaliyetlerinin ülkemizin kuruluşunun ilk yıllarından itibaren gözlemlenebildiği; fakat özellikle 1960'lı yıllardan sonra Türkiye'nin en önde gelen sorunlarından biri haline geldiği öne sürülmektedir (Evlek, 2015). Özellikle soğuk savaş döneminde uluslararası mücadelede kullanılan terörizmin önemli bir politika aracı olarak

kullanılmasının bir sonucu olarak Türkiye’de de 1970’li yıllarda sol terör örgütlerinin faaliyete başladığı, bu süreci takiben sağ terör örgütlerinin de devreye girdiği savulmamaktadır. Sağ ve sol terör örgütlerinin çatışmalarının azaldığı 1980 sonrası dönemde ise ülkemizde terör denildiğinde akla ilk gelen PKK terör örgütüdür. PKK terör örgütü yüzünden binlerce vatandaşımız hayatını kaybetmiş; ülkemize hem ekonomik hem de sosyo politik anlamda önemli zararlar vermiştir. 90’lı ve 2000’li yıllarda ülkemiz ağırlıklı olarak küresel ölçekli din temelli terör örgütlerinin eylemleri ile karşı karşıya kalmış; Hizbullah ve El Kaide gibi örgütler bombalı eylemler ve intihar saldırıları gerçekleştirmişlerdir (Türköz, 2011). Son on yılda 2. Körfez Savaşı sonrası belirsizlik ve kaos ortamının bir sonucu olarak doğan DEAŞ ve 15 Temmuz 2016 darbe girişimiyle ortaya çıkan FETÖ ülkemizde son dönem faaliyette bulunan terör örgütleridir (Başdemir, 2017).

Ülkemizde terör örgütlerinin faaliyetleri ve ideolojik tutumları göz önüne alınarak dört gruba ayrıldığı görülmektedir. Bu gruplar Marksists-Leninist ideoloji çerçevesinde faaliyet gösteren terör örgütleri, bölücü-bölgeci terör örgütleri, din temelli terör örgütleri ve dış kaynaklı terör örgütleri olarak sınıflandırılmaktadır (Turinay, 2016).

2.4.1. FETÖ/PDY Silahlı Terör Örgütü

TBMM FETÖ’nün Darbe Girişimi’ni Araştırma Komisyonu Raporu’nda FETÖ /PDY Silahlı Terör Örgütü aşağıdaki gibi tanımlanmaktadır;

“Örgüt hakkında dikkat çeken hususlar en başta, Gülen’in isminden başlamaktadır: Gülen’in nüfus kayıtlarındaki ismi “Fethullah” değil “Fetullah” olarak geçmektedir. İki kelime arasındaki “h” farkı, ince ve önemli bir nüans oluşturmaktadır: “Fethullah” tercihi sayesinde Gülen, her mecrada ismi “Feth” yani “Fetih” içeren bir dini lider olarak anılmakta ve telaffuz edilmektedir; “Fethullah”, “Allah’ın Fethi” demektir. Bu kullanımla daha en başından, örgüt liderinin isminden başlayarak, daha sonra büyüyecek ve önce Türkiye’ye ardından da tüm dünyaya yayılacak bir “Fetih” hareketi için bu isim üzerinden bir manevi ve kutsal işaret, sırlı bir keramet ve kutsiyet algısı yaratılarak “dinî fenomen” hâline gelmenin hedeflendiği anlaşılmaktadır” (TBMM Raporu, 2017).

Aynı raporda örgüt yapılanması üç döneme ayrılarak incelenmiştir. Buna göre, 12 Eylül 1980 darbesine kadar kuruluş ve kadrolaşma dönemi; 28 Şubat Post Modern Darbesi’ne dek ise devleti pek çok farklı ve önemli mecra üzerinden ele geçirmek hedefiyle geçen sürede

güçlenerek yayılma, diğer bir ifade ile sızıntı dönemi; son olarak ise kadrolaşmanın tamamlanması ve asıl gaye için harekete geçilmesi aşaması olarak adlandırılan ve 15 Temmuz 2016'ya kadar süren dönemdir.

Söz konusu süreçlerde gizli yapılanmalar, maksatlı atamalar ve terfiler; maksatlı atama ve terfi engellemeleri gibi paralel devlet yapılanmasının olgunlaştırıldığı; fakat her şeye rağmen devlete ve topluma karşı doğrudan ve aleni bir saldırı, çıkış ve tavrın söz konusu olmadığı ileri sürülmektedir. Oysa özellikle devletin önem arz eden kritik noktalarına yapılan atamalar, yargı operasyonlarıyla görevlerinden uzaklaştırılan bürokratların yerine örgüt üyelerini ya da örgüt adına kullanılacak bürokrat atamalarının yapılması gibi çalışmalar ile devlete yapılan kuşatma doruk noktasına ulaşmıştır. Tüm bu yapılanma sonunda, devlete karşı harekete geçmiş ve 15 Temmuz 2016 Darbe Girişimi'ni gerçekleştirmiştir (Parlak, 2018).

2.4.2. PKK/KCK/PYD/YPG Silahlı Terör Örgütü

1984 yılında kurulmuş olan PKK, Marksist-Leninist ve etnik ayrılıkçı bir ideolojiye sahiptir. Avrupa ülkelerinin büyük çoğunluğunda ve ABD, Kanada ve Avustralya gibi birçok ülkede terör örgütleri listesinde yer alan PKK, 2004 yılında Avrupa Birliği tarafından da terör örgütü olarak tanınmıştır. Aynı zamanda, NATO'nun çeşitli belge ve açıklamalarında da PKK'nın "terör örgütü" olarak bahsi geçmektedir (TC Dışişleri Bakanlığı, 2019).

2003 yılındaki Körfez Savaşı'nın ardından Irak'ın kuzeyinde oluşan güç boşluğundan istifade eden PKK terör örgütü, Kandil Dağı'nın etrafında, ülkemiz sınırlarında saldırı gerçekleştirmek amacıyla eğitilecek militanlar için çeşitli kamplar kurmuştur (Çandar, 2011).

PKK, başta ülkenin Güneydoğusu'nda olmak üzere, eylemlerinde sivil, asker, polis, kadın, çocuk ayırımı gözetmemekte; Türkiye'nin turizm endüstrisini, ekonomik altyapısını, eğitim kurumlarını, sağlık tesislerini, kamu teşebbüsleri ile özel girişimlerini hedefine almaktadır. Aynı zamanda örgütün, örgütlü suç, insan kaçakçılığı ve uyuşturucu kaçakçılığı gibi faaliyetlerinde de bulunmaktadır (Baharçipek, 2000; Demir, 2008). 14 Ekim 2009 tarihinde, ABD Hazine Bakanlığı Yabancı Varlıkların Kontrolü Ofisi, örgütün üst düzey yöneticilerinden Murat Karayılan, Ali Rıza Altun ve Zübeyir Aydar'ı önemli yabancı uyuşturucu kaçakçıları olarak belirlemiştir. Aynı ofis, 20 Nisan 2011 tarihinde ise, örgütün kurucularından Cemil Bayık ve Duran Kalkan ile birlikte bazı diğer üst düzey üyelerini, Yabancı Uyuşturucu Çetelerini Belirleme Yasası çerçevesinde Özel Olarak Belirlenmiş Uyuşturucu Kaçakçıları olarak ilan etmiştir (OFAC, 2012).

PKK, farklı kaynaklardan finansman sağlamaktadır. Çeşitli Avrupa ülkelerinde, örgüte karşı terörizmin finansmanı kapsamında devam eden soruşturma ve davalar mevcuttur. Önemli bir Avrupa ülkesinde, PKK'nın yasadışı faaliyetlerine ilişkin olarak açılan dava dosyası beş bini geçmiş durumdadır. PKK ile ilişkili kuruluşlar aynı zamanda Avrupa'daki demokratik hak ve özgürlükleri istismar etmektedir. Belli ülkelerde, PKK'nın finansmanı ile PKK ile ilişkili kuruluşlar ve şahıslar tarafından işlenen yasadışı eylemlere ilişkin olarak süren soruşturmalar mevcuttur. Europol tarafından yıllık olarak hazırlanan Terörizm Durum ve Eğilim (TESAT) raporları, PKK'nın özel şahıs ve şirketlerin yanı sıra suç örgütlerinden de gelir elde ettiğini ortaya koymaktadır. Örgüt aynı zamanda, Avrupa ülkelerindeki gençleri sistematik olarak kadrolarına katmaya ve bu gençleri kamplarında eğitmeye devam etmektedir (Europol, 2018).

İran, Suriye ve Irak'ta da bağlantıları mevcut olan PKK, KCK ile aynı örgüt olup, İran'da PJAK, Irak'ta Tavgari Azadi, Suriye'de ise PYD/YPG olarak adlandırılmaktadır. PYD/YPG 2003 yılında PKK terör örgütünün kontrolü altında kurulmuş olup, iki terör örgütü, aynı lider kadrosu, örgütsel yapı, strateji, taktik, askeri yapı, propaganda araçları, mali kaynaklar ve eğitim kamplarını paylaşmaktadır (Acun ve Keskin, 2016).

Örgüt, 1998 yılına kadar Suriye'de güvenli melce bulmuştur. Daha sonra örgüt lideri Abdullah Öcalan, o süreçte gizlendiği Suriye'den çıkarılmış, birkaç ay sonra da yakalanmış olup, hâlihazırda ülkemizde ömür boyu hapis cezasını çekmektedir (Aydın ve Taşkın, 2016).

2.4.3. DEAŞ (İŞİD) Silahlı Terör Örgütü

Önceki adı Irak Şam İslam Devleti (ad-Dawlah al-Islāmiyah fī al-‘Irāq wa-al-Shām) olan örgüt, Haziran 2014'te hilafet ilanının ardından adını İslam Devleti (ad-Dawlah al-Islāmiyah) olarak değiştirmiştir. DEAŞ (İŞİD) günümüzde global anlamda en çok bilinen ve terör denildiğinde akla ilk gelen örgüttür. İslami motiflerle hareket ettiğini iddia eden bu terör örgütü için belirleyici olan ideolojinin ise, ortaya çıktığı tarihten bu yana bir İslami fırka olmaktan ziyade, erken dönem din anlayışını muhafaza etmeye dönük bir yaklaşım ya da söylem olarak tanımlanabilecek “Selefilik” olduğu görülmektedir (Kubat, 2004).

2004 yılında “Irak El Kaidesi” adıyla kurulan örgüt, teknolojiyi kullanma biçimleri ve sosyal medya aracılığıyla yaptıkları propagandalar kadar gerçekleştirdiği eylemler ve hedef seçtiği kitle ile dikkat çekmektedir (Karakaş, 2017). Örgütün Türkiye dâhil olmak üzere pek

çok ülkeyi hedef alan saldırıları, internet siteleri aracılığı ile yayınlanan video kayıtlı infazları dünya genelinde yankı uyandırmasına neden olmuştur.

IŞİD'in yaklaşık 80 ülkede kurulan propaganda şubeleri sayesinde toplam 20 bine kadar katılımcı sağlanmıştır. Bunların büyük bir çoğunluğu IŞİD'in faaliyet sürdürdüğü Irak ve Suriye ile bir bağlantısı olmayan, işgal ve yerleşim için buldukları her bölgenin yabancıları olan bir takım grup insanlardan oluşmaktaydı (Erdoğan ve Deligöz, 2015).

IŞİD'in tıpkı diğer dini motifli terör örgütleri gibi hamlelerinin öngörülemez niteliği, iyi organize edilmiş güçlü bir ordusunun olması ve terör örgütünden ziyade askeri bir ağ şeklinde hareket etmesi dolayısıyla dünyanın birçok yerinde geniş çaplı ve çarpıcı saldırılar gerçekleştirmişlerdir (Cronin, 2003; Yaman 2016). Ülkemiz vatandaşları da son yıllarda artan IŞİD terörünün mağduru olmuştur. Bu doğrultuda birçok araştırmacı benzer tehditlere karşı farklı ülkelerin mücadele yöntemleri vurgulayarak, ülkemizin bu husustaki yaklaşımının değerlendirilmesi hususunu ifade etmektedir (Şahin, 2017).

2.4.4. El Nusra (Nusret Cephesi)/Fetih El Şam Cephesi Silahlı Terör Örgütü

El Kaide'nin Suriye kolu olarak faaliyet gösteren El Nusra Cephesi'nin faaliyet gösterdiği Suriye'de, 2011 Mart ayında halk hareketleri şeklinde başlayan olaylar kısa sürede şiddetlenerek iç savaşa dönüşmüştür. Örgüt 24 Ocak 2012'de kurulmuş ve zamanla en etkili muhalif gruplardan biri haline gelmiştir. El Nusra Cephesi, El Kaide tarzı eylemler yapmaktadır. El Nusra Cephesi, Suriye'deki mevcut rejim döneminde kendi sosyal tabanını genişletmiştir. ABD özelinde Batı toplumu tarafından en büyük tehlike olarak görülen El Kaide'nin kolu olan örgüt, Suriye rejimine yaptıkları eylemler nedeniyle dolaylı olarak katkı sağlamıştır. IŞİD'in ilerleyişine karşın ABD öncülüğünde kurulan koalisyon güçlerinin düzenlediği bombardımanlarda, Ortadoğu'daki bölge ülkelerinin ve uluslararası toplumun tavrı Suriye ve El Nusra Cephesi'nin geleceğinde belirleyici olabileceği iddia edilmektedir. El Nusra, eylemlerini planlarken sivil halka zarar vermemeyi kural olarak belirlemiştir. Çünkü bölge insanına verilen zarar, rejimin elini güçlendirirken örgüte karşı da bir nefret hissi uyandıracaktır. Bu nedenle halkın desteğine talip olduklarını göstermek için çeşitli belediyeçilik faaliyetleri de yürüterek büyük ölçüde başarı sağlamaktadır (Terkan ve ark., 2015).

2.4.5. Birleşik Özgürlük Güçleri (BÖG) Silahlı Terör Örgütü

Birleşik Özgürlük Güçleri, BÖG ve B.Ö.G. kısaltmaları ile de bilinmektedir. Örgüt, Kobani Eylemleri esnasında Türkiye ve diğer ülkelerden (İspanya, Arjantin, İtalya) gelen sosyalist ve sol terör örgütleri içinde bulunan militanlar tarafından 5 Aralık 2014 tarihinde Kobani’de kurulmuştur. BÖG, Kobani eylemlerinden sonra YPG ile koordineli olarak DAİŞ terör örgütüne savaş açtığını ifade etmiştir. BÖG ülkemizde; SDP ve diğer sol örgütleri ile koordineli eylemler düzenlemiştir. Örgüt, polis ile çatışmalar yaşamakta ve Aziz GÜLER Özgürlük Gücü Milis Örgütü adı ile bombalı ve molotoflu eylemler gerçekleştirmektedir.

BÖG ve koordineli bir şekilde eylem düzenledikleri örgütlerin, patlayıcı madde ve diğer lojistik ihtiyaçlarının PKK/KCK terör örgütü tarafından karşılandığı ve her türlü silah kullanımı, suikast, sabotaj, keşif gibi alanlarda askeri/ideolojik eğitim aldıkları konuları istihbarat düzeyindeki bilgilerdir.

Birleşik Özgürlük Güçleri (BÖG)’nin açıklamalarının, terör örgütü tarafından gerçekleştirilen şiddet eylemlerinin ve örgütsel propaganda faaliyetlerinin “www.ozgurlukgucleri.org” web sitesinden yayınlandığı bilinmektedir.

2.4.6. Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi (DHKP/C)

DHKP-C Türkiye’nin yanı sıra, AB ve ABD tarafından da terör örgütü olarak olarak tanınan bir örgüttür. DHKP-C, 1978 yılında Devrimci Sol (Dev Sol) adıyla kurulmuş, örgüt içi mücadeleler sonucunda Dev Sol’un ayrılıkçı bir fraksiyonu olarak 1994 yılında DHKP-C adını almıştır. Örgüt, Marksist-Leninist bir ideolojiyi benimsemekle birlikte Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ni şiddet ve cebir yöntemleriyle devirmeyi; ayrıca Türkiye’deki ABD ve NATO varlığına zarar vermeyi hedeflemektedir (TC Dışişleri Bakanlığı, 2019).

DHKP-C nihai amacını “Türkiye’de mevcut anayasal düzeni yürüttüğünü öne sürdüğü silahlı öncü savaş ile yıkarak Marksist-Leninist ilkelere dayalı Devrimci Halk İktidarı’nı kurmak” şeklinde ifade etmektedir. Türkiye’de iktidarın uzun süreli bir halk savaşı ile ele geçirilmesini, yürütülecek şehir gerillası mücadelesi ve silahlı propaganda eylemlerinin gerekliliğini savunan Mahir Çayan tarafından teorize edilen “Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi”ni Türkiye’de devrimin temel stratejisi olarak ele alan örgüt, şehirlerde hücre evleri şeklinde örgütlenmekte ve oluşturduğu “Silahlı Propaganda Birlikleri” ile çeşitli eylemler düzenlenmektedir (Bal, 2006; Teymur, 2007)

DHPK/C; suikast, intihar saldırıları, bombalı eylem ve silahlı saldırı yöntemlerini kullanmaktadır. Son dönemdeki örgüt tarafından gerçekleştirilen terör saldırıları arasında, 10 Ağustos 2015 tarihinde ABD Başkonsolosluğu'na saldırı, 31 Mart 2015 tarihinde İstanbul Adliyesi'nde Savcı Mehmet Selim Kiraz'ın öldürülmesi, 1 Şubat 2013 tarihinde bir Türk güvenlik görevlisinin yaşamını yitirdiği üç kişinin yaralandığı ABD Büyükelçiliği'ne bombalı saldırı bulunmaktadır. DHKP-C, Avrupa ülkelerinde çeşitli dernek, kültür merkezi ve basın-yayın organı vasıtasıyla propaganda yapma, eleman temin etme ve finansal gelir sağlama gibi faaliyetlerini sürdürmektedir (TC Dışişleri Bakanlığı, 2019).

2.5. Türk Ceza Kanunu'nda Terörle Mücadeleye İlişkin Yasal Düzenlemeler

Terör suçları örgütlü olarak işlenebilecek suçlar niteliğinde olduğundan terör ve terörizm kavramının daha iyi anlaşılabilmesi için suç örgütü ve örgütlü suçluluk kavramlarının incelenmesinde fayda bulunmaktadır. Birleşmiş Milletler'in 1934 yılında terörizmin önlenmesine yönelik bir anlaşma hazırlama girişiminden bu yana terör ve terörizm kavramları uluslararası hukukun hep gündeminde yer almıştır. Birleşmiş Milletler ve Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı öncülüğünde hazırlanan on üç adet terörizm karşıtı uluslararası belge halen yürürlükte. Ayrıca bunların dışında Avrupa Konseyi ve diğer uluslararası örgütlerin öncülüğünde bu amaçla imzalanan pek çok uluslararası belge de bulunmaktadır (Turinay, 2016).

Uluslararası ölçekte kabul edilen 2005 tarihli Avrupa Konseyi Terörizmin Önlenmesi sözleşmesinin terminoloji kenar başlıklı 1. maddesine göre, sözleşmenin ekinde yer alan antlaşmalarda zikredilen suçların kast edildiği ifade edilmiştir.

Uluslararası suç örgütleriyle ve terörizmle mücadeleyi kapsayan 2010 yılında kabul edilen Avrupa Birliği İç Güvenlik Stratejisi'ne göre terör tehdidi bireysel eylemlerde bulunan, "yalnız kurt" olarak tabir edilen kişilerden de kaynaklanabileceği kabul edilmektedir. Bilindiği üzere "yalnız kurt" tabiri ile örgütle organik herhangi bir bağı bulunmamakla birlikte örgütün ideolojisini benimseyen ve bu amaç doğrultusunda eylem gerçekleştiren kişiler ifade edilmektedir (Tangör ve Sayın, 2012).

2.5.1. Mukayeseli Hukukta Terör Suçları

Bazı ülkelerde terörizmle mücadeleyle ilişkin hükümler özel kanunlarda düzenlenmişken kimi ülkelerde ise bu hükümlere, genel ceza kanunları kapsamında (codice penale, code pénal) yer verilmiştir. Örneğin, Türkiye'de olduğu gibi Kanada, İngiltere ve Avustralya'da terörizmle mücadeleyle ilişkin özel yasalar çıkartılmışken Fransa, İtalya ve Almanya'da ise ceza kanunlarının belirli bölümleri veya maddelerinde terörizme ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Dünya geneline bakıldığında ise terör faaliyetlerinin eski İngiliz sömürgesi olan common law ülkelerinde özel kanunlarda, Kıta Avrupası'nda ise genel ceza kanunlarında yer verilme eğiliminde olduğu gözlemlenmektedir (Akın, 2009).

2.5.2. Türk Hukukunda Terör Örgütü Kavramı

Terörizme hukuki açıdan bakıldığında, terör eylemlerinin siyasi suç niteliğiyle ele alınıp, teröristin savaş suçlusunu olarak nitelendirildiği görülmektedir. Terörle mücadelede ayrı bir düzenleme yapmayı tercih eden Türk kanun koyucu, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 1. maddesinde terör kavramını tanımlamıştır. Buna göre terör; "cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasa'da belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir," şeklinde açıklanmıştır.

Bu tanım çerçevesinden hareketle bir suçun terör suçu olarak kabul edilebilmesi için üç zorunlu unsura ihtiyaç duyulmaktadır. Bunları sırasıyla irdelenmek gerekirse; Suçun işleniş şekli (yöntem), suçun işlenmesindeki kast veya saik, diğer bir ifadeyle ideoloji (amaç) ve suç failinin organik açıdan bağlı olduğu yapı veya bu yapıyla kriminal bağlantısı (örgüt). Türk Hukuku'nda terör fiilleri ancak örgüt kapsamında işlenebilecek suçlardandır. Bu bakımdan hareketle Türk Hukuku'ndaki terör tanımının bireysel terör eylemlerini dışlaması nedeniyle her ne kadar eksik olduğu söylenebilecek ise de (Turinay, 2016) 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 2. maddesinde "Terör Suçlusunun Tanımı" başlıklı 2/2. fıkrasına bakıldığında, "Terör örgütüne mensup olmasa dahi örgüt adına suç işleyenler de terör suçlusunu sayılır" hükmünden de anlaşılacağı üzere bu hususta bir açıklık bulunmamaktadır.

Diğer yandan Türkiye Cumhuriyeti'ni hedef alan fiiller terör eylemi kapsamında zikredilmişken diğer devletlere veya uluslararası örgütlere karşı girişilen terörizm eylemleri, Türk Ceza Hukuku'nda terör suçları kapsamında zikredilmemiştir. Bu hususta bir eksiklik olduğundan söz edilebilir.

Doktrinde terör eylemleri, adi şiddet olaylarından siyasi nitelikleri; yani amacı itibariyle ayrılmakta ve bu nedenle "siyasi şiddet" olarak tanımlanmaktadır. Suçun işleniş şeklini esas alan Sulhi Dönmezer'in yöntem odaklı yaklaşımına göre "Tedhişçilik bir doktrinden öte kişiyi amaca ulaştıran bir strateji, eylem tarzı veya bir tür araçtır" (Dönmezer, 1972).

Köksal Bayraktar'ın yöntem ve amaç eksensli tanımında ise terör (tedhiş), belirli bir iktidara veya siyasal amaca ulaşabilmek için korku, baskı, yılgınlık içeren sürekli şiddet hareketlerinin kullanılmasıdır (Bayraktar, 1982).

2.5.3. Türk Hukukunda Örgütlü Suçluluk

Örgüt, süreklilik arz eden hiyerarşik ilişkinin belirli bir ölçüde somut varlığı olarak tanımlanmaktadır (Bozlak, 2009). Örgütlü işlenen suçların işleniş şekli, nedenleri ve amaçları, suça etki eden siyasi ve sosyal etmenler ise örgütlü suçluluğun ilgi alanına girdiği belirtilmektedir (Kocasakal, 2002).

Ancak tüm bunlara rağmen son yıllarda örgütlü suçluluğun sadece çıkar amaçlı suç örgütlenmelerini ifade ettiği fikri doktrinde ağırlık kazanmıştır. Bu açıdan bakıldığında örgütlü suçluluk ile terörizmin geçmişinin büyük oranda örtüştüğü görülmektedir (Turinay, 2016).

Çok failli suçlarda diğer bir ifadeyle birden fazla failin aynı hukuksal yarara yöneldiği birleşme suçları kapsamında, Türk Ceza Hukuku'nda iki farklı suç örgütü şekline yer verildiğinden söz edilebilir.

2.5.4. Genel Suç Örgütü

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesinde hüküm altına alınan "Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma" genel suç örgütüne karşılık gelmektedir. Bu örgüt tipinde asıl amaç maddi çıkar elde etmektir. Bu nedenle bu örgütlenme yapısına "çıkar amaçlı suç örgütü" olarak da anılmaktadır. Kimi zaman bu örgütler siyasi menfaat sağlamak için de faaliyette buldukları görülmekte ise de bu tarz faaliyetlerinde de asıl amaçları her zaman çıkar elde etmektir (Turinay, 2016). Bu nedenle sözü edilen siyasi faaliyetler bir araç niteliğindedir.

Bu hükme göre çıkar amaçlı suç örgütünden bahsedebilmek için;

- Kanunun suç saydığı fiilleri işleme amacıyla olması,
- Üye sayısının en az 3 kişi olması,
- Araç ve gereç bakımında amaç suçları işlemeye elverişli olması,

Ayrıca anılan yasal şartların varlığı haricinde Yargıtay kararları ile getirilen;

- Örgüt içerisinde hiyerarşik bir yapı olması,
- Örgütün süreklilik arz etmesi,

Şartlarının bulunması gerekmektedir (Yargıtay Kararı, 2015).

2.5.5. Silahlı Örgüt

Silahlı Örgüt, özel bir örgütlenme türüdür. Bu suç Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesinde düzenlenmiş olup, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap, Dördüncü Kısım, "Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar" başlıklı Dördüncü Bölüm, "Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar" başlıklı Beşinci Bölüm, "Milli Savunmaya Karşı Suçlar" başlıklı Altıncı Bölüm altında yer alan suçlardan birinin bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesini yaptırım altına almaktadır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesinde düzenlenmiş ve amaçları ise 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 1. maddesinde: "Terör; cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasa'da belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir" şeklinde tanımlanmıştır.

Yine aynı kanunun 7. maddesinin 1. fıkrasında, "Cebir ve şiddet kullanılarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemleri ile 1. maddede belirtilen amaçlara yönelik olarak suç işlemek üzere, terör örgütü kuranlar, yönetenler ile bu örgüte üye olanlar Türk Ceza

Kanununun 314. maddesi hükümlerine göre cezalandırılır. Örgütün faaliyetini düzenleyenlerde örgütün yöneticisi olarak cezalandırılır”, şeklinde yapılan düzenleme ile de terör örgütü kuran, yöneten ve üye olanlara ilişkin yaptırımlar ön görülmüştür. Dolayısıyla kanunun 7. maddesinde yer alan “terör örgütü” kurma, yönetme ve üye olma suçlarının emir/yasak kuralını 1. maddede yapılan terör tanımı oluşturmaktadır.

Terör örgütlerinin bu hedef ve amaçlara ulaşabilmek için kullandıkları yol ve yöntemler ise terörizmdir. Bu söylenenler ışığında bir yapılanmanın “terör örgütü” olarak nitelendirilebilmesi için Yargıtay kararları ışığında (Yargıtay Kararı, 2914) bir arada olması gerekli olan, özellikler şunlardır:

1- Yapılanmanın;

- a) Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek,
  - b) Devletin ülkesi ve Milleti ile bölünmez bütünlüğünü bozmak,
  - c) Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek,
  - d) Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek,
  - e) Temel hak ve hürriyetleri yok etmek,
  - f) Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak,
- Amaçlarından biri veya bir kaçına sahip olması gereklidir (İdeoloji).

2- Mevzuatımızda “terör suçları” örgütlü olarak işlenebilecek suçlar niteliğinde olduğundan 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 220. Maddesi gereğince bu yapılanmanın üye sayısının en az üç kişi olması gereklidir (Örgütlü yapı).

3-Yapılanmanın yukarıda sayılan amaçlara ulaşabilmek için mutlaka cebir ve şiddet kullanması gerekir (cebir ve şiddet).

Bu örgüt tipi çıkar amaçlı suç örgütünden siyasi saik itibariyle ayrılmaktadır. Bu örgütlenme tipinde her ne kadar terör örgütlerinin ekonomik çıkar amacıyla yürüttüğü faaliyetler bulunmakta ise de bunlar aslında siyasi amacın gerçekleştirilmesinde maddi kaynak sağlanması amacıyla bir araç fiil olarak icra edilmektedir. Bu nedenle bu amaç siyasi amaca kıyasla ikincil niteliktedir (Evik, 2004). Bu örgütler gelirlerini kimi zaman yasal kaynaklardan ve hatta çıkarlarının örtüştüğü devletlerden de sağlayabilmektedirler (Fotia, 2012). Silahlı Terör

Örgütleri, küresel çapta kaynak ihtiyacı ve aktarımına ihtiyaç duyduklarından bunları uluslararası örgütlü suç tiplerinden ve etkinliklerinden ayrı değerlendirilmesi doğru olmayacaktır (Fiocca ve Cosci, 2004).

2.5.6. Türk Ceza Hukukunda Terör Örgütü

Terör örgütü kavramını kronolojik ve normatif açıdan Türk Ceza Kanunu kapsamında iki bölüme ayırmak isabetli olacaktır. Buna göre Terörle Mücadele Kanunu'nun yürürlük tarihi olan 1991 öncesi ve sonrası olarak ikiye ayırmak mümkündür. Terörle Mücadele Kanunu'nun kabul edilmişinden önce 765 sayılı Türk Ceza Kanunu esas alınırken, 1991 sonrasında ise normatif açıdan özel bir kanun niteliğinde olan 3713 sayılı Terörle Mücadele yasası kabul edilmiştir.

2.5.7. Terörle Mücadele Kanunu

12 Nisan 1991 yılında kabul edilen 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu, yürürlüğe girdiği günden bu yana yirmi dokuz ayrı değişikliğe uğramıştır. Bazı maddeleri Anayasa Mahkemesi'nin norm denetimine takılıp iptal edilmiştir. Halen de bu özel kanunun içeriği çeşitli tartışmalara konu olmaktadır. Bu kanun, 2006 yılında yapılan uyum yasasıyla geniş kapsamlı değişikliklere uğramış ve yine 2014 yılına gelindiğinde tekrar bir kısım tadillere uğramıştır.

Terörle Mücadele Kanunu'nda yapılan bir kısım değişikliklere bakıldığında, bunlardan en önemlisi 29 Haziran 2006 tarihli ve 5532 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1. maddesinde, kanunun ilk halinde yer alan 1. maddesinin "terör ve örgüt tanımı" başlığı, "terör tanımı" olarak değiştirilmiş ve aynı maddenin terör örgütünü tanımlayan ikinci ve üçüncü fıkraları ilga edilmiştir. Bu değişikliğin gerekçesine bakıldığında, örgüt kavramının tanımının 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesinde yer aldığı ve ikinci bir düzenlemede bu tanıma yer verilmesine gerek duyulmadığından söz edilmiştir.

Yine 2006 yılına gelindiğinde, yapılan düzenlemeyle "terör örgütleri" başlığını taşıyan 7. maddenin değiştirildiği ve buna göre de "Cebir ve şiddet kullanılarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemleriyle, 1'inci maddede belirtilen amaçlara yönelik olarak suç işlemek üzere, terör örgütü kuranlar, yönetenler ile bu örgüte üye olanlar Türk Ceza Kanununun 314 üncü maddesi hükümlerine göre cezalandırılır. Örgütün faaliyetini düzenleyenler de örgütün yöneticisi olarak cezalandırılır", şeklindeki değişiklikle birlikte madde başlığının yeniden düzenlendiği görülmektedir. 1. maddenin düzenleniş şekline

bakıldığında, gerek 2006 öncesi ve gerekse de sonrasında, terör için örgütlü bir yapılanmanın şart koşulduğu "bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir" şeklindeki tanımdan açıkça anlaşılmaktadır.

Yapılan değişiklikle birlikte kanunun 1. maddesinde tek fıkra ile terörü tanımlamakla yetinilmiş; terör örgütü tanımına yer verilmemiştir. Değişiklik gerekçesi olarak da örgüt kavramının tanımının 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesinde yer aldığı ve ikinci bir düzenlemede bu tanıma yer verilmesine gerek duyulmadığı; nitekim 220. maddenin, Türkiye'nin taraf olduğu Sınırı Aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Miller Sözleşmesi'nin 2/a bendine de uygun olduğu belirtilmiştir.

Kanunun 7/1 ve 1. maddesinden hareketle terörü tanımlayacak olursak, "cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla, suç teşkil eden eylemleri işlemek üzere bir araya gelmiş kişilerin mensup olduğu örgüt, terör örgütüdür", diyebiliriz.

Terörle Mücadele Kanunu'nun 2. maddesinde kanun koyucu, ayrı bir terör suçlusu tarifini yapmaya ihtiyaç duymuştur. Anılan tarife göre: Birinci maddede belirlenen amaçlara ulaşmak için meydana getirilmiş örgütlerin mensubu olup da bu amaçlar doğrultusunda diğerleri ile beraber veya tek başına suç işleyen veya amaçlanan suçu işlemese dahi örgütlerin mensubu olan kişi terör suçlusudur. Terör örgütüne mensup olmasa dahi örgüt adına suç işleyenler de terör suçlusu sayılır. Terör örgütleri başlığını taşıyan 7. maddenin, terör örgütü kurma, yönetme, örgüte üye olma suçlarını ve cezalarını düzenleyen ilk fıkrası 2006 yılında değiştirilmiştir. Düzenlemenin yeni hali ise şöyledir:

“Cebir ve şiddet kullanılarak baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemleriyle, 1’inci maddede belirtilen amaçlara yönelik olarak suç işlemek üzere, terör örgütü kuranlar, yönetenler ile bu örgüte üye olanlar Türk Ceza Kanununun 314 üncü maddesi hükümlerine göre cezalandırılır. Örgütün faaliyetini düzenleyenler de örgütün yöneticisi olarak cezalandırılır.”

Düzenleme, terörün yöntemlerine açıkça, amaçlarına ise 1. maddeye atıfla yetinmiştir. Terör örgütü kurma, yönetme ile bu örgüte üye olma suçlarının Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesine atıfla cezalandırılacağını belirtmiştir.

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 1. maddesinde manevi unsuru açıklanan terör eylemlerinin maddi unsurları yine aynı yasanın 3 ve 4. maddelerinde belirlenmiştir.

3. maddede, doğrudan terör suçu sayılan "mutlak" terör suçları açıklanmışken, 4. maddede ise terör amacı ile işlenen "nisbi" terör suçları açıklanmıştır.

2.5.8. Terör Suçları

Mutlak Terör Suçları

Madde 3

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 302, 307, 309, 311, 312, 313, 314, 315 ve 320'nci maddeleri ile 310 uncu maddesinin birinci fıkrasında yazılı suçlar, terör suçlarıdır.

Terör Amacı İle İşlenebilen Nisbi Terör Suçları

Madde 4

Aşağıdaki suçlar 1'inci maddede belirtilen amaçlar doğrultusunda suç işlemek üzere kurulmuş bir terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde işlendiği takdirde, terör suçu sayılır:

a) Türk Ceza Kanununun 79, 80, 81, 82, 84, 86, 87, 96, 106, 107, 108, 109, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 142, 148, 149, 151, 152, 170, 172, 173, 174, 185, 188, 199, 200, 202, 204, 210, 213, 214, 215, 223, 224, 243, 244, 265, 294, 300, 316, 317, 318 ve 319'uncu maddeleri ile 310'uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan suçlar.

b) 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan suçlar.

c) 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununun 110'uncu maddesinin dördüncü ve beşinci fıkralarında tanımlanan kasten orman yakma suçları.

ç) 10/7/2003 tarihli ve 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan ve hapis cezasını gerektiren suçlar.

d) Anayasanın 120'nci maddesi gereğince olağanüstü hal ilan edilen bölgelerde, olağanüstü halin ilanına neden olan olaylara ilişkin suçlar.

e) 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 68'inci maddesinde tanımlanan suç.

Bu açıklamalar ışığında gerek 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda ve gerekse de 3713 sayılı Yasanın 4/b-c-ç-d,e bentlerinde atıf yapılmış hükümlere ilgili kanunlarından ulaşılabilir.

Ancak burada bir kaç hususu kısaca belirtmekte fayda görmekteyiz.

3713 sayılı Yasanın 4/ç bendinde atıf yapılan 10/7/2003 Tarihli ve 4926 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu; 31/03/2007 tarih ve 26479 S.R.G. de yayımlanan 21/03/2007 tarih ve 5607 sayılı Kanunun 25. maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu kanun yerine, 21/03/2007 tarihinde kabul edilip 31/03/2007 tarihinde Resmi Gazete'nin 26479 sayılı nüshasında yayımlanan 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu vaz edilmiştir.

Ayrıca 3713 Sayılı Yasanın 4-d bendi ile atıf yapılan 2709 sayılı Anayasa'mızın 120'nci maddesi 21/1/2017 - 6771/16 md ile ilga edilmiştir. Mevcut durum karşısında referans alınması gerekli yasa kanaatimizce 2935 Olağanüstü Hal Kanunu'nun 1/b maddesi ve bendinde tarif edilen "Anayasa ile kurulan hür demokrasi düzenini veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketleri" hükmü kapsamına girecek suçlar olmalıdır.

Terörle Mücadele Kanunu yürürlüğe girdiği günden bu yana pek çok kez değişikliğe uğramıştır. "Terör örgütü" kavramı açısından en önemli değişikliklerinden biri 2006 yılında kabul edilen 5532 sayılı Kanunun 17. ve 1. maddeleriyle, Terörle Mücadele Kanunu'nun 1. maddesinin örgüt kavramını düzenleyen ikinci ve üçüncü fıkralarının ilga edilmesi ve maddenin başlığının, "terör ve örgüt tanımı" iken "terör tanımı" haline getirilmesiyle "örgüt tanımı"nın Terörle Mücadele Kanunu'ndan çıkarılmasıdır.

İkinci önemli değişiklik ise 5532 sayılı Kanunun 6. maddesiyle Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. maddesinin Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesindeki "silahlı örgüt" suçuna atıfta bulunacak şekilde değiştirilmesidir. Yapılan bu atfın sadece cezaya değil; unsurlara da yapıldığı gerekçede açıkça belirtilmiştir. 7. maddedeki değişiklikten sonra silahsız "terör örgütü" diye bir düzenleme mevzuatımızda kalmamıştır. Zira 7. madde hem 1. maddeye hem de 5237 sayılı yasanın 314. maddesine atıfta bulunduğu ve bu değişiklikten önce 756 sayılı yasanın 141, 142 ve 163. maddelerde düzenlenen suçların istisna tutulması gibi istisnalarında olmadığı dikkate alındığında 5237 sayılı yasanın 314. maddesine yapılan atfın hem unsura hem de cezaya ilişkin olduğunun kabulü zorunludur.

Türk Ceza Hukuku bakımından terörün tanımı ve hangi suçların terör suçu sayılacağı 3713 sayılı Kanunda gösterilmiştir. Kanunun 1. maddesinde gösterilen terör tanımına göre bir eylemin terör eylemi sayılabilmesi için;

a- Eylem, cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerini içermelidir.

b- Eylemle, Anayasa'da belirtilen,

-Cumhuriyetin niteliklerini,

-Siyasî, hukukî, sosyal, laik ve ekonomik düzenini değiştirmek,

-Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak,

-Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek,

-Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek,

-Temel hak ve hürriyetleri yok etmek,

-Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amaçlanmalıdır.

c- Eylemi gerçekleştiren failer bir örgüte mensup olmalıdır.

d- Eylem suç teşkil etmelidir.

Bu genel terör tanımı dışında, 3713 sayılı Kanununun 3. maddesinde doğrudan terör suçları ve 4. maddesinde de işleme bağlamına göre; dolayısıyla terör suçları gösterilmiştir. Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen suç örgütleri ile terör örgütlerinin amaç ve yöntem bakımından ortaya çıkan farkları, Yargıtay Ceza Dairesi'nin 13.05.2013 tarih ve 2013/1-7264 sayılı kararı ile ortaya konulmuştur. Bu kararda da açıklandığı gibi, Türk Ceza Hukuku bakımından, silahlı terör örgütü Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesinde düzenlenmiştir.

TCK'nın 314. maddesi bakımından, bir oluşumun, bir yapılanmanın silahlı terör örgütü sayılabilmesi için;

a- Hiyerarşik yapıya, sıkı bir disipline, eylemli bir işbirliğine sahip olan ve en az üç kişiden oluşan, yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli bir örgüt mevcut olmalıdır.

b- Bu örgüt, Türk Ceza Kanunu'nun ikinci kitap, dördüncü kısım, dördüncü ve beşinci bölümlerde yer alan suçları "amaç suç" olarak işlemek üzere kurulmuş olmalıdır.

c- Bu örgüt silahlı olmalıdır.

Tüm bu açıklamalardan da anlaşılacağı Türk Ceza Hukuku'nda terör örgütünü diğer suç örgütlerinden ayıran unsurlar ve kanuni dayanakları şu şekilde tespit edilebilir:

a) Yöntem: Terör örgütü, cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle hareket eden bir örgüt tipidir (TMK m.1, m. 7)

b) Amaç-Saik: Terör örgütü, siyasi maksatla faaliyet gösteren örgütleri ifade eder. Sadece maddi çıkar amaçlı bir teşekkül, terör örgütü olamaz. Türk Ceza Hukuku'nda terör örgütleri, Anayasa'da belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasî, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla faaliyet gösterir (TMK m. 1).

c) Araç-Gereç: Terör örgütü cebir ve şiddet kullanmak suretiyle Anayasal düzene ve ülke bütünlüğüne karşı işlenen suçları işlemeği hedeflediği için silahlı bir örgüt türüdür (TMK m. 7, TCK 314). Anayasal düzeni değiştirme hedefini gerçekleştirebilmesi için topluma ve devletin yetkili kurum ve organlarına karşı cebir ve şiddet uygulayabilmek için mutlaka silahlı olması gerekir. Ancak, bu silahların örgütün malı olması da gerekmez. Gerekliğinde kullanabileceği silahlar olması yeterlidir.

d) Elverişlilik: Bir örgütün terör örgütü olabilmesi için yapısının, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması gerekir (TMK m. 7 , TCK m. 314 , TCK m. 220). Terör örgütün amaçları, genel suç örgütüne kıyasla daha büyük ve zor olduğu için söz konusu elverişlilik kriteri gereğince terör örgütünden söz edebilmek için güçlü bir yapılanmanın varlığını aramak isabetli olacaktır. Özellikle Hizb-uttahrir gibi tüm İslami coğrafyadaki anayasal düzenleri değiştirmeyi hedeflemiş bir örgütün hem üye sayısı ve üyelerinin nitelikleri hem de bu anayasal düzenleri değiştirmek için uygulayacağı cebir ve şiddetin boyutları dikkate alınarak çok daha fazla silah, mühimmat, araç ve gerece sahip olması veya gerektiğinde ulaşabilmesi gerekir. Oysa bilgi notunda belirtildiği şekilde 1953 tarihinde kurulmuş olmasına rağmen ülkemizde veya başka bir ülkede bu örgüt adına ele geçmiş silah, mühimmat veya bu nitelikte araç ve gereç bulunmamaktadır.

e) Üye sayısı: Terör örgütü en az üç kişiden oluşur (TMK m. 7, TCK m. 314, TCK m. 220).

Bu nedenlerle Yargıtay içtihatları gereğince bir oluşumun, bir yapılanmanın belirtilen hangi amaç suçları işlemek üzere ve ne ölçüde bir silahlanmayla cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerini amaç suçu işlemek doğrultusunda ne şekilde kullandığı ve disiplin, eylemli işbirliği, hiyerarşik yapı ile elverişlilik unsurlarının nasıl oluştuğu ortaya konulmalıdır.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmanın evreni 3713 Sayılı Terörle Mücadele Yasası uyarınca hüküm giymiş bireylerden oluşmaktadır. Çalışmanın yapıldığı tarih itibariyle söz konusu hükümlülere ve/veya hüküm özlülere ilişkin dosyaların bir kısmı istinaf ve temyiz aşamasındadır.

Çalışmanın örneklemini ise aynı yasa kapsamında, 01.01.2018 – 31.12.2018 tarihleri arasında Şanlıurfa 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2. heyeti tarafından mahkûmiyet hükmü ile karara bağlanmış dosyalardaki hükümlü ve/veya hüküm özlü bireyler oluşturmaktadır. Bu dosyalara Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) üzerinden erişilmiştir.

Çalışmada, 261 dosyada yer alan 261 hükümlü ve/veya hüküm özlü bireyler yer almaktadır. Çalışmaya dahil etme kriteri olarak sanık sayısı göz önünde bulundurulmuştur. Bu doğrultuda sanık sayısı 1 kişi olarak yer alan dosyalar çalışmaya dahil edilmiştir. Bu sayının 217'si FETÖ/PDY, 39'u PKK/PYD, 4'ü DEAŞ, 1'i ise NUSRET CEPHESİ terör örgütleri kapsamındaki hükümlü ve/veya hüküm özlü bireylerden oluşmaktadır.

Söz konusu verilerin alımında bireylerin; uyruğu, doğum yeri ve tarihi, suça sürüklenen çocuk (SSÇ) olup olmadığı, cinsiyeti, medeni hali, eğitim durumu, mesleği, aylık kazancı, daha önce işlediği kasti bir suçtan dolayı adli sicil kaydı bulunup bulunmadığı, mensup olduğu terör örgütü, mahkum olunan suçlar, suç tarihi ve yeri, savunmasını Türkçe yapıp yapmadığı veya hangi dilde yaptığı, etkin pişmanlık gösterip göstermediği değişkenleri temel alınmıştır. Bu değişkenler betimsel istatistikler ile analiz edilerek değerlendirilmiştir.

Çalışma kapsamında örneklere ilişkin kişisel bilgilerin korunmasına özen gösterilmiş olup, bu nedenle (dosya numarası, isim soy isim vb.) ayırt edici bilgilere yer verilmemiştir.

4. BULGULAR

Araştırmaya konu 261 kişi yaşları ve mensubu oldukları örgüt bakımından incelenmiş ve FETÖ/PDY Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyenlerin ortalama yaşlarının 38, PKK/PYD Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyenlerin ortalama yaşlarının 35, DEAŞ Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyenlerin ortalama yaşlarının 28 ve El Nusra (Nusret Cephesi)/Fetih El Şam Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyen sanık yaşının ise 20 olduğu görülmüştür.

Örgüt bazında dosyalarındaki faillerin cinsiyetlerine baktığımızda, FETÖ/PDY Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyen 217 kişiden 192'si erkek (%88,47), 25'inin de kadın (%11,52) olduğu görülmektedir. Diğer örgütler bazında çalışmaya esas alınan dosyalar kapsamında kadın bulunmamaktadır (Tablo I).

Tablo I. Terör dosyalarındaki faillerin sayı ve cinsiyetleri

Örgüt	Kadın		Erkek		Toplam
	N	%	N	%	
FETÖ/PDY	25	11,52	192	88,47	217
PKK/PYD	0	0	39	100,0	39
DEAŞ	0	0	4	100,0	4
NUSRET CEPHESİ	0	0	1	100,0	1

Örgüt bazında terör dosyalarındaki faillerin medeni hallerini incelediğimizde, FETÖ/PDY Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyen 217 kişiden 193'ü (%89) evli, 24'ü de (%11,05) bekârdır. PKK/PYD Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyen 39 kişiden 28'i (%71,79) evli, 11'i de (%28,20) bekârdır. DEAŞ Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyen 4 kişiden 3'ü (%75) evli, 1'i de (%25) bekârdır. El Nusra (Nusret Cephesi)/Fetih El Şam Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyen 1 kişi bulunmakta olup, bu şahıs da evlidir (Tablo II).

Tablo II. Terör dosyalarındaki failerin medeni halleri

Örgüt	Evli		Bekar		Toplam
	N	%	N	%	
FETÖ/PDY	193	88,94	24	11,05	217
PKK/PYD	28	71,79	11	28,20	39
DEAŞ	3	75,0	1	25,0	4
NUSRET CEPHESİ	1	100,0	0	0	1

FETÖ/PDY Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyen 217 kişiden sadece 1'nin (%0,46); PKK/PYD Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyen 39 kişiden 3'ünün (%7,69) adli sicil kaydı bulunmaktadır. DEAŞ Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyen 4 kişiden 1'inin adli sicil kaydı bulunmaktadır. El Nusra (Nusret Cephesi)/Fetih El Şam Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyen kişi sayısı 1'dir ve bu kişinin adli sicil kaydı yoktur (Tablo III).

Tablo III. Terör dosyalarındaki failerin adli sicil kaydı

Örgüt	Var		Yok		Toplam
	N	%	N	%	
FETÖ/PDY	1	0,46	216	99,53	217
PKK/PYD	3	7,69	36	92,30	39
DEAŞ	1	25,0	3	75,0	4
NUSRET CEPHESİ	0	0	1	100,0	1

FETÖ/PDY Silahlı Terör Örgütü kapsamında işlenen suçlardan 1'nin 2014 yılında, 2'sinin 2015 yılında, 174'ünün 2016 yılında, 33'ünün 2017 yılında ve 7'sinin de 2018 yılında işlendiği görülmüştür. PKK/PYD Silahlı Terör Örgütü kapsamında işlenen suçlardan 1'inin 2014 yılında, 4'ünün 2015 yılında, 15'inin 2016 yılında, 11'inin 2017 yılında ve 8'inin de 2018 yılında işlendiği belirlenmiştir. DEAŞ Silahlı Terör Örgütü kapsamında işlenen suçlardan 1'inin 2015 yılında, 3'ünün de 2018 yılında işlendiği; El Nusra (Nusret Cephesi)/Fetih El Şam Silahlı Terör Örgütü kapsamında işlenen suçlardan 1'inin 2018 yılında işlendiği tespit edilmiştir (Tablo IV).

Tablo IV. Terör dosyalarındaki faillerin suç tarihlerine göre tespiti

Örgüt	Yıl					Toplam
	2014	2015	2016	2017	2018	
FETÖ/PDY	1	2	174	33	7	217
PKK/YPG	1	4	15	11	8	39
DEAŞ	0	1	0	0	3	4
NUSRET CEPHESİ	0	0	0	0	1	1
Toplam	2	7	189	44	19	261

FETÖ/PDY Silahlı Terör Örgütü kapsamında hüküm giyen 217 kişiden 175'inin "Silahlı terör örgütüne üye olma"; 42'sinin ise "Örgüte bilerek ve isteyerek yardım etme" suçlarından mahkum oldukları görülmüştür. PKK/PYD Silahlı Terör Örgütü kapsamında hüküm giyen 42 kişiden 12'sinin "Silahlı terör örgütüne üye olma", 2'sinin "Örgüte bilerek ve isteyerek yardım etme", 24'ünün "Terör örgütü propagandası yapmak", 1'inin "Silah sağlama", 1'inin "6136 sayılı yasaya muhalefet", 1'inin "Tehlikeli maddeleri izinsiz olarak bulundurma veya el değiştirme" ve 1'inin de "Nitelikli yağma" suçlarından mahkum edildikleri belirlenmiştir. DEAŞ Silahlı Terör Örgütü kapsamında hüküm giyen 4 kişinin tamamı "Silahlı terör örgütüne üye olma" suçundan mahkum olmuştur. El Nusra (Nusret Cephesi)/Fetih El Şam Silahlı Terör Örgütü kapsamında hüküm giyen 1 kişinin olduğu ve bu şahsın da "Silahlı terör örgütüne üye olma" suçundan mahkûm olduğu belirlenmiştir (Tablo V).

Tablo V. Suç tipleri

Suç Tipleri	Örgüt			
	FETÖ/PDY	PKK/PYD	DEAŞ	NUSRET CEPHESİ
Silahlı terör örgütüne üye olma	175	12	4	1
Örgüte bilerek isteyerek yardım etme	42	2	0	0
Terör örgütü propagandası yapma	0	24	0	0
Silah sağlama	0	1	0	0
6136 sayılı yasaya muhalefet	0	1	0	0
Tehlikeli maddeleri izinsiz olarak bulundurma veya el değiştirme	0	1	0	0
Nitelikli yağma	0	1	0	0
Toplam	217	42	4	1

Örgüt bazında terör suçlarının doğum yerleri bakımından ülkemizin coğrafik bölge ve ülkelere göre sayısal dağılımlarına baktığımızda, FETÖ/PDY Silahlı Terör Örgütü mensubu 217 kişiden 104'ünün doğum yerlerinin Güneydoğu Anadolu Bölgesi olduğu görülmekle birlikte diğer bölge doğumluların da olduğu görülmüştür. Yine PKK/PYD Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyenlere baktığımızda; Doğu Anadolu Bölgesi'nden 2 kişi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden 32 kişi ve Suriye'den ise 5 kişinin bulunduğu görülmektedir. DEAŞ Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyen 4 kişiden 3'ünün yani %75'inin Suriye doğumlu olduğu, El Nusra (Nusret Cephesi)/Fetih El Şam Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyen toplamda 1 kişinin Suriye doğumlu olduğu görülmektedir (Tablo VI).

Tablo VI. Terör dosyalarındaki failerin doğum yerleri bakımından coğrafi bölgelere ve ülkelere göre sayısal dağılımı

Bölgeler	FETÖ/PDY	PKK/PYD	DEAŞ	NUSRET CEPHESİ
Akdeniz	39	0	0	0
Doğu Anadolu	9	2	1	0
Ege	16	0	0	0
Güneydoğu Anadolu	104	32	0	0
İç Anadolu	23	0	0	0
Karadeniz	15	0	0	0
Marmara	8	0	0	0
Ülkelere göre dağılım				
Almanya	2	0	0	0
Suriye	0	5	3	1
Bilinmiyor (Girbimegran)	1	0	0	0
Toplam	217	39	4	1

Örgüt bazında terör suçlarının yurt dışında doğanlar veya yaşayanlar bakımından ülkelere ve şehirlere dağılımını incelediğimizde; FETÖ/PDY Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyen 217 kişiden 214'ünün Türkiye, 2'sinin Almanya doğumlu oldukları, 1'inin Girbimegran isimli tespit edilemeyen bir yerde doğduğu görülmüştür. PKK/PYD Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyenlere baktığımızda; 34'ünün Türkiye'de, 5'inin (%12,82) ise Suriye'nin; Kobani, Haseki ve tespit edilemeyen diğer şehirlerinde doğdukları anlaşılmaktadır.

DEAŞ Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyenlerin %75'inin Suriye'nin; Halep, Deyr Ez Zor şehirlerinde doğdukları anlaşılmaktadır. Yine El Nusra (Nusret Cephesi)/Fetih El Şam Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyen toplamda 1 kişi bulunmakta olup, Suriye'nin Rakka şehrinde doğmuştur. Böylelikle toplamda 261 terör suçlusunun 12'si yabancı ülkede doğmuş olup, bunun genel sayıya oranı %4,59'dur (Tablo VII).

Tablo VII. Yurt dışında doğan/yaşayan hükümlülerin ülkelere ve şehirlere dağılımı

Örgüt	Ülke	Şehir	Sayı
FETÖ/PDY	Almanya	Hattingen	1
	Almanya	Bilinmiyor	1
	Bilinmiyor	Girbimegran	1
Toplam		3	
PKK/PYD	Suriye	Bilinmiyor	1
	Suriye	Bilinmiyor	1
	Suriye	Kobani	1
	Suriye	Haseki	1
	Suriye	Bilinmiyor	1
Toplam		5	
DEAŞ	Suriye	Halep	1
	Suriye	Deyr Ez Zor	1
	Suriye	Deyr Ez Zor	1
Toplam		3	
NUSRET CEPHESİ	Suriye	Rakka	1
Toplam		1	
Genel Toplam		12	

Örgüt bazında terör suçlularının uyruğu ve yabancı oranı bakımından incelediğimizde; FETÖ/PDY Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyen 217 kişinin tümünün Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı oldukları, PKK/PYD Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyenlere baktığımızda; 34'ünün Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı, 5'inin (%12,82) ise Suriye ülkesinin vatandaşı oldukları anlaşılmaktadır. DEAŞ Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyen 1 kişinin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı, 4'ünün (%75'nin) de Suriye ülkesinin vatandaşı oldukları görülmüştür. Yine El Nusra (Nusret Cephesi)/Fetih El Şam Silahlı Terör Örgütü

kapsamında suç işleyen toplamda 1 kişi bulunmakta olup Suriye ülkesinin vatandaşıdır (Tablo VIII).

Tablo VIII. Terör dosyalarındaki faillerin uyruğu ve yabancı uyrukluların oranı

Örgüt	Türkiye Cumhuriyeti		Suriye		Toplam
	N	%	N	%	
FETÖ/PDY	217	100,0	0	0	217
PKK/YPG	34	87,17	5	12,82	39
DEAŞ	1	25,0	3	75,0	4
NUSRET CEPHESİ	0	0	1	100,0	1

Terör dosyalarında yer alan FETÖ/PDY faillerinin 217 (%100)'si Türkçe, DEAŞ faillerin 1'inin Türkçe, 3'ünün Arapça dilinde savunma yaptığı ve 2'sinin ise okuryazar olmadığı %50 oranında olduğu görülmektedir. Yine El Nusra (Nusret Cephesi)/Fetih El Şam Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyen 1 kişi bulunmakta olup Suriye vatandaşıdır. Yine bu kişi savunmasını Arapça dilinde yapmıştır (Tablo IX).

Tablo IX. Terör dosyalarındaki faillerin tercih ettikleri savunma dili

Örgüt	Savunma dili	Savunma dili	Savunma dili
	Arapça	Kürtçe	Türkçe
FETÖ/PDY	0	0	217
PKK/YPG	1	11	27
DEAŞ	3	0	1
NUSRET CEPHESİ	1	0	0
Toplam	5	11	245

FETÖ/PDY terör örgütündeki kişilerin 25 (%13.02)'si, PKK/YPG terör örgütündeki faillerin 5 (% 12,82)'i, DEAŞ terör örgütü faillerinin 2 (%50)'si etkin pişmanlıkta bulunmuşken, El Nusra (Nusret Cephesi)/Fetih El Şam Silahlı Terör Örgütü'nden ise kimse etkin pişmanlıkta bulunmamıştır. (Tablo X).

Tablo X. Terör dosyalarındaki faillerin etkin pişmanlık ilişkisi

Örgüt	Etkin pişmanlık gösterdi	Etkin pişmanlık göstermedi
FETÖ/PDY	25	192
PKK/YPG	5	34
DEAŞ	2	2
NUSRET CEPHESİ	0	1
Toplam	32	229

Örgüt bazında terör suçlularının eğitim seviyelerini ve genel sayılara oranlarını incelediğimizde; FETÖ/PDY Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyen 217 kişinin tümünün okuryazar oldukları ve bu kapsamda; 6'sının (2,76%) öğrenci, 10'unun (%4,60) ilköğretim, 54'ünün (%24,88) orta öğretim, 32'sinin (%14,74) ön lisans, 103'ünün (%47,46) lisans, 12'sinin (%5,52) de yüksek lisans ve doktora seviyelerinde oldukları görülmektedir. PKK/PYD Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyen 39 kişinin eğitim durumlarına baktığımızda; 4'ünün (10,25%) okuryazar olmadığı, 1'inin okuryazar olduğu; ancak seviyesinin bilinmediği, 2'sinin (5,12%) öğrenci olduğu, 18'inin (46,13%) ilköğretim, 13'ünün (33,33%) ortaöğretim ve 1'inin de (2,56%) lisans mezunu olduğu görülmektedir. DEAŞ Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyen örgüt üyelerini incelediğimizde; 4 kişiden 2'sinin okuryazar olmadığı, 2'sinin okuryazar olduğu, bunlardan 1'inin ilköğretim mezunu olduğu görülmektedir. Yine El Nusra (Nusret Cephesi)/Fetih El Şam Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyen kişi sayısı 1 olup, bu kişi de okuryazar değildir ve de Suriye uyrukludur (Tablo XI).

Tablo XI. Terör dosyalarındaki faillerin eğitim seviyesi

Eğitim Seviyesi	FETÖ/PDY		PKK/PYD		DEAŞ		NUSRET CEPHESİ	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Okuryazar değil	0	0	4	10,25	2	50,0	1	100,0
Okuryazar-eğitim durumu bilinmiyor	0	0	1	2,56	1	25,0	0	0
İlköğretim	10	4,60	18	46,15	1	25,0	0	0
Ortaöğretim	54	24,88	13	33,33	0	0	0	0
Ön lisans	32	14,74	0	0	0	0	0	0
Lisans	103	47,46	1	2,56	0	0	0	0

Yükseköğrenim	12	5,52	0	0	0	0	0	0
Toplam	217	100,0	39	100,0	4	100,0	1	100,0

Örgüt bazında terör suçlularını mesleklerine göre incelediğimizde, FETÖ/PDY silahlı terör örgütü kapsamında suç işleyen 217 kişiden 14'ünün serbest meslek mensubu olduğu; 1'inin gazeteci, 5'inin avukat, 12'sinin mühendis, 1'inin eczacı, 3'ünün mali müşavir ve/veya muhasebeci, 18'inin doktor, doçent doktor, veteriner hekim; 11'inin doçent, doktor öğretim üyesi, araştırma görevlisi, okutman vb. dallarda akademisyen; 42'sinin çeşitli dallarda öğretmen; 28'inin infaz koruma, att (Acil Tıp Teknisyeni), röntgen, ambar, gelir uzmanı, imam, hemşire, ebe, tıbbi sekreter, askeri personel, teknisyen, cezaevi müdürü, ihraç memuru vb. dallarda memur; 5'inin subay, astsubay, uzman jandarma vb. unvanlarda asker; 27'sinin polis, komiser yardımcısı vb. unvanlarda polis; 11'inin işçi; 4'ü ev hanımı, 28'i işsiz olmak üzere 32'sinin işsiz; 5'inin öğrenci; 2'sinin emekli olduğu görülmektedir.

FETÖ/PDY silahlı terör örgütü kapsamında suç işleyen 217 kişiden kamuda çalıştığı değerlendirilen toplam memur sayısının 143 (%65,8) olduğu anlaşılmaktadır. PKK/PYD silahlı terör örgütü kapsamında suç işleyen 39 kişiden; 20'sinin şoför, müzisyen, mobilyacı, tesisatçı, hafriyatçı, çiftçi, aşçı, esnaf, emlakçı, sondajcı, kaynakçı vb. gibi mesleklerden; 1'inin öğretmen; 1'inin memur; 10'unun işçi; 4'ünün işsiz; 2'sinin öğrenci; 1'inin emekli olduğu görülmektedir. Kamuda çalıştığı değerlendirilen toplam memur sayısının 2 (%5,12) olduğu anlaşılmaktadır. Yine El Nusra (Nusret Cephesi)/Fetih El Şam Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyen kişi sayısı 1 olup, bu kişi de işsiz ve Suriye uyrukludur (Tablo XII).

Tablo XII. Terör dosyalarındaki failerin mesleki durumları

Meslek Grupları	FETÖ/PDY	PKK/PYD	DEAŞ	NUSRET CEPHEŞİ
Serbest Meslek (Satış danışmanı, esnaf, çiftçi, aşçı, emlakçı, şoför, müzisyen, mobilyacı)	14	20	0	0
Gazeteci	1	0	0	0
Avukat	5	0	0	0
Mühendis	12	0	0	0
Eczacı	1	0	0	0
Mali müşavir, muhasebeci	3	0	0	0
Doktor, veteriner	18	0	0	0

Akademisyen	11	0	0	0
Öğretmen	42	1	0	0
Memur (infaz koruma, ambar, görüntüleme, ambar, gelir uzmanı, imam, hemşire, ebe, tıbbi sekreter, askeri personel, teknisyen, cezaevi müdürü, ihraç memuru)	28	1	0	0
Asker	5	0	0	
Polis	27	0	0	0
İşçi	11	10	3	0
Emekli	2	1	0	0
Toplam	180	33	3	0

FETÖ/PDY Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyen 217 kişiden 32'si işsiz, 4'ü ev hanımı, 23'ü ihraç memur ve 2'si de öğrenci olduğu görülmektedir. Böylelikle geliri olmayan kişi sayısı toplamda 61'dir. Geliri olan 156 kişinin aylık gelir ortalaması 4.441.00 TL ve işsizlik oranı %25,34'tür. PKK/PYD Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyen 39 kişiden 7'si işsiz, 1'i ihraç memur ve 2'si de öğrencidir. Böylelikle geliri olmayan kişi sayısı toplamı 10'dur. Kişi başına düşen aylık gelir ortalaması ise 2.369.00 TL ve işsizlik oranı %20,51'dir. DEAŞ Silahlı Terör Örgütü'ne baktığımızda; bu örgüt kapsamında suç işleyen 4 kişiden 1'i işsizdir. İşsizlik oranı ise %25'tir. Kişi başına düşen aylık gelir ortalaması 1.767.00 TL'dir. El Nusra (Nusret Cephesi)/Fetih El Şam Silahlı Terör Örgütü'ne baktığımızda; bu örgüt kapsamında suç işleyen kişi sayısı da 1'dir. Bu kişi de işsizdir (Tablo XIII).

Tablo XIII. Terör dosyalarındaki failerin gelir ve işsizlik durumları

Örgüt	Geliri Olmayan				Geliri Olan
	İşsiz	Ev hanımı	İhraç edilen	Öğrenci	
FETÖ/PDY	32	4	23	2	Kişi başına düşen gelir (TL) 4.441,00
PKK/YPG	7	0	1	2	2.369,00
DEAŞ	1	0	0	0	1.767,00
NUSRET CEPHESİ	1	0	0	0	0,00

5. TARTIŞMA

Teröre yol açan nedenleri sorgulayan bilim insanları, bir yandan etnik ilişkiler, ekonomik koşullar, hükümetlerin izledikleri politikalar ve dini güdülerin terörist hareketlerin ortaya çıkışındaki etkisini incelerken diğer yandan kişilik ve demografik özellikler gibi bireysel özelliklerin terör faaliyetlerinde kişiler üzerinde etkili olduğu yönünde araştırma ve inceleme yapmışlardır (Laquer, 1999; Demirli, 2011). Bu bölümde elde edilen bulgular literatürde daha önceden yapılmış olan çalışmalar ile kıyaslanacaktır. Söz konusu kıyaslama araştırmanın amacı doğrultusunda sosyodemografik değişkenlere ait başlıklar altında ele alınmıştır.

Medeni Halleri

FETÖ/PDY, PKK/PYD ve DEAŞ terör örgütlerine mensup faillerin medeni hallerine göre dağılımı incelendiği zaman faillerin önemli bir kısmının evli olduğu tespit edilmiştir (Bkz. Tablo II). FETÖ/PDY faillerinin %88.94'ü, PKK/PYD faillerinin %71.79'u ve DEAŞ faillerinin ise %75'i evli bireylerdir. Terör faillerinin medeni durumları alanyazın çerçevesinde incelendiği zaman ise bekâr olmanın, terör faili olmadaki en güçlü medeni durum göstergesi olduğu, evli ve çocuklu olmanın ise terör faili olmadaki en zayıf gösterge olduğu görülmektedir (Vaisman-Tzachor, 2007: s.35). Russel ve Miller (1977) ise terör faillerinin %75-80 arasının bekâr olduğunu ifade etmektedir. Literatürdeki terör faili olmanın medeni durumla ilişkisine dair sonuçlar, çalışmamızla paralellik göstermemektedir. Bu durumun nedeni olarak, hâkim literatürdeki terör örgütleri ile çalışmada ele alınan terör örgütlerinin kültürel ve dini yapılarının farklı olması düşünülmektedir.

Yaş ortalaması

FETÖ/PDY, PKK/PYD ve DEAŞ terör örgütlerine mensup faillerin yaş değişkenine göre dağılımı incelendiği zaman faillerin ortalama yaşlarının 20-38 arasında olduğu tespit edilmiştir. FETÖ/PDY terör örgütü faillerinin yaş ortalaması 38, PKK/PYD faillerinin 35, DEAŞ faillerinin 28 ve El Nusra (Nusret Cephesi)/Fetih El Şam Silahlı Terör Örgütü failinin ise yaşının 20 olduğu belirlenmiştir. Çalışmamızın sonucuna paralel olarak Russell ve Miller (1977), 1976'da yaptıkları çalışmada terör faillerinin yaşlarının 23.2 ile 31.3 arasında olduğunu bulgulamıştır. Vaisman-Tzachor (2007) 18-25 yaş arasının, diğer yaş gruplarına kıyasla terör failleri ile en fazla eşleşme gösteren yaş grubu olduğunu ifade etmektedir. Sageman (2004)'ın 102 Müslüman terörist ile yaptığı araştırma sonucunda ise terör faillerinin yaş ortalaması 25.69

bulunmuştur. Genel literatür terör faillerinin en fazla genç yetişkin yaş grubunda dağılım gösterdiğini belirtmektedir.

Adli Sicil Kaydı

FETÖ/PDY, PKK/PYD ve DEAŞ terör örgütlerine mensup faillerin adli sicil kayıtlarına göre dağılımı incelendiği zaman faillerin büyük bir çoğunluğunun adli sicil kaydının olmadığı ya da erişilemediği tespit edilmiştir (Bkz. Tablo III). FETÖ/PDY terör örgütü faillerinin 1 (%.46)'sı, PKK/PYD faillerinin 3 (%7.69)'ü ve DEAŞ faillerinin ise 1 (%25.0)'inin adli sicil kaydı ortaya çıkmıştır. Vaisman-Tzachor (2007) tarafından terör faillerinin profillemesi üzerine yapılan çalışmada terör örgütü üyeleri saldırıları düzenleyen “fail” ve “liderler/yöneticiler” olarak ikiye ayrılarak incelenmiştir. Terör faillerinin çoğunlukla olarak düşük nitelikteki tekrarlayıcı suç öyküsü bulunabildiği, liderlerin ise suç öyküsünün oldukça az olduğu bulunmuştur. Çalışmamızdaki terör faillerinin adli sicil kayıtlarının tam olarak tespit edilememesi nedeniyle literatürdeki çalışmalarla paralellik ya da zıtlık gösterip göstermediğini ifade etmek oldukça güçtür.

Suç tipleri

PKK/PYD örgüt bazında %61,53 oranla propaganda suçunun ön plana çıktığı, yine üyelik suçunun da %30,76 oranında hemen ikinci planda yer aldığı, ayrıca örgütsel faaliyet kapsamında tüm suçların işlendiğinin görüldüğü, DEAŞ bu örgüt üyelerinin çoğunluğunu da Irak ve Suriye'deki merkezlerine yönelik uluslararası koalisyon ve Türkiye'nin terörle etkili mücadeleleri sonucunda, buldukları bölgelerde bitme noktasına gelen örgütlerden kopan veya kaçan örgüt mensuplarının oluşturduğu ve zaman zaman illegal yollardan sınırlarımızdan girmeye teşebbüs ettikleri, bu esnada veya sonrasında yakalanan örgüt mensupları ile ilgili şayet başkaca suçları tespit edilememiş ise Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma suçundan işlem yapıldığı anlaşılmaktadır.

El Nusra (Nusret Cephesi)/Fetih El Şam örgütü mensuplarının da genellikle DEAŞ mensuplarıyla aynı sebep sonuç çizgisinde hareket ettikleri anlaşılmıştır.

Doğdukları yer

FETÖ/PDY, PKK/PYD, DEAŞ ve NUSRET CEPHESİ terör örgütlerine mensup faillerin doğdukları yere/uyruklarına göre dağılımı incelendiği zaman faillerin büyük bir çoğunluğunun Türkiye'de doğduğu tespit edilmiştir (Bkz. Tablo VIII). FETÖ/PDY faillerin 217 (%100)'ü,

PKK/YPG faillerin 34 (%87.17)'ü, DEAŞ faillerin 1 (%25.0)'i Türkiye uyruklu, Nusret Cepheli terör faili ise Suriye'lidir. Russell ve Miller (1977), Güney Amerika, Almanya ve İtalya'daki terör failleri üzerine yaptığı araştırmada faillerin yaklaşık %70'inin kendi ülkelerinde doğduğunu/yabancı uyruklu olmadığını ortaya çıkarmıştır. Çalışmamızın örneklemini oluşturan terör failleri farklı coğrafi bölgelerdeki terör faillerinden oluşmasına rağmen, literatürdeki diğer coğrafi bölgelerdeki terör faillerinin uyruk durumlarıyla paralellik gösterdiği görülmektedir.

Eğitim Seviyesi

FETÖ/PDY, PKK/PYD ve DEAŞ terör örgütlerine mensup faillerin eğitim durumu değişkenine göre incelendiği zaman faillerin önemli bir kısmının okur- yazar olduğu ve belirli düzeyde eğitime sahip olduğu tespit edilmiştir (Bkz. Tablo XI). Çalışmamızda yer alan FETÖ/PDY terör örgütü faillerinin %100'ünün, PKK/PYD faillerinin yaklaşık %87'sinin, DEAŞ'ın %50'sinin okur -yazar olduğu belirlenmiştir. Bulgularımıza paralel olarak Sageman (2004)'ün yaptığı Müslüman terör failleri ile ilgili araştırmada da 132 failden 94 (%71)'ünün en az bir temel düzeyde ilkökul eğitimine sahip olduğu bulunmuştur. Hudson (2018) da terör faillerinde eğitim seviyesinin genel olarak ortalama ve üzeri olduğunu, özellikle Avrupa'daki terör faillerinden çok az bir kısmının hiç eğitim almamış ya da okuma yazma bilmeyen kişiler olduğunu ifade etmektedir.

Mesleki Durumları

FETÖ/PDY, PKK/PYD ve DEAŞ terör örgütlerine mensup faillerin meslek durumu değişkenine göre incelendiği zaman faillerin çok çeşitli meslek gruplarına yayılmış olduğu ortaya çıkmıştır (Bkz. Tablo XII). Bu meslek grupları arasında serbest meslek (satış danışmanı, esnaf, çiftçi, aşçı vb.), mühendis, doktor, veteriner, akademisyen ve öğretmenlik ön plana çıkmaktadır. Mesleklere dikkat edildiğinde FETÖ/PDY mensuplarının çeşitli mesleki alanlarda ve de özellikle nitelikli meslek gruplarında yoğunluk gösterdikleri, kamuda çalışan oranının da genel sayıya oranla yarıdan fazla olduğu açıkça görülmektedir.

Literatürde de terör faillerinin çok çeşitli meslek gruplarından geldiklerine yönelik çeşitli araştırmalar yer almaktadır. Weinberg ve Eubank (1987) tarafından yapılan çalışmada terör faillerinin %35'inin öğrenci, %43'ünün beyaz yakalı çalışan ya da öğretmen, %7'sinin ise işçi olduğu tespit edilmiştir. Handler (1990) ise terör faillerinin meslek gruplarını faillerin sol ve sağ kanatlı olmalarına göre ikiye ayırarak incelemiştir. Buna göre sağ kanatlı faillerin %74.8'i

mavi yaka çalışan, %18.3'i beyaz yaka; sol kanat faillerin ise %24.3'ü mavi yaka, %15'i ise beyaz yaka çalışandır. Hudson (2018) ise terör örgütlerindeki yaşlı ve lider kesimin; doktor, bankacı, avukat, mühendis, gazeteci ve akademisyen gibi profesyonellerden oluştuğunu açıklamaktadır.

Gelir ve İşsizlik Durumları

FETÖ/PDY, PKK/PYD ve DEAŞ terör örgütlerine mensup faillerin gelir ve işsizlik durumu değişkenine göre incelendiği zaman faillerin önemli bir kısmının işsiz olduğu, ancak kişi başına düşen gelirlerinin 0 TL – 4.441 TL arasında değiştiği ortaya çıkmıştır (Bkz. Tablo XIII). FETÖ/PDY faillerinin kişi başına düşen gelirleri 4.441 TL, PKK/YPG faillerinin 2.369 TL ve DEAŞ faillerinin ise 1.767 TL olarak bulunmuşken, NUSRET CEPHESİ'ndeki bir kişinin ise geliri tespit edilememiştir. Pedahzur, Perliger ve Weinberg (2003) tarafından yapılan çalışmada gelir ve işsizlik durumuyla oldukça yakın ilişkili olan sosyoekonomik statünün terör faillerindeki durumu belirlenmeye çalışılmıştır. Terör faillerinin, sosyoekonomik durumlarını 1-10 arasında derecelendirilmesi istenmiş ve sonuç olarak orta düzey sosyoekonomik duruma tekabül edecek 5.97 skoru ortaya çıkmıştır. Bu çalışma doğrultusunda terör faillerinin düşük sosyoekonomik durumlara sahip olmayabileceği sonucu çıkarılabilmektedir.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

Uluslararası Güvenlik ve Terör, YÖK tarafından öncelikli alan olarak belirlenen ve hem yurtiçinde hem de yurtdışında farklı disiplinler tarafından sıkça çalışılan konular arasında yer almaktadır. Bu kapsamda yapılan çalışmamızın amacı ülkemizde terör suçundan hüküm giyenlerin sosyoekonomik ve demografik profillerini belirlemektir.

Bulgularımız doğrultusunda genel olarak sonuçlara baktığımız zaman terör dosyasındaki faillerin; büyük çoğunluğunu erkeklerin oluşturduğu, önemli bir kısmının evli olduğu, adli sicil kayıtlarının olmadığı ya da kayıtlara yansımadağı, doğum yerlerinin ağırlıklı olarak Türkiye olduğu, çoğunun etkin pişmanlık göstermediğı tespit edilmiştir. Ayrıca 6 fail hariç dosyada yer alan tüm faillerin en az okur- yazar düzeyinde eğitime sahip olduğu, faillerin oldukça farklı meslek gruplarına ait olduğu (avukat, mühendis, memur, öğretmen, polis gibi) ve önemli bir kısmının ise geliri olduğu ortaya çıkmıştır.

Türkiye'de uzun yıllardan bu yana gündemin en önemli konusunu teşkil eden terör, maddi ve manevi açıdan ülkeye büyük zararlar vermiştir. Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana değişik adlar altında sürekli var olan terör örgütleri ve terör sorunuyla, silahlı mücadelenin yanında aynı zamanda terörle mücadelede akılcı, bilimsel yöntemler geliştirilmesi ve bu amaçla akademik çalışmalar ve programlar yürütülmesi zorunluluğı da beraberinde getirmektedir.

Süreklilik arz eden dinamik ve güncel bu ihtiyaçların yerinde, zamanında tam ve eksiksiz olarak karşılanmasında yetersiz kalınması, bu alanda FETÖ/PDY örneğinde olduğu gibi, kötü niyetli kesimlerin istismarına da kapı aralayacaktır. PKK/DEAŞ/NUSRET CEPHESİ adına suç işleyen terör suçlularına genel olarak baktığımızda; eğitim seviyesi düşük, mesleki açıdan çoğunlukla vasıfsız ve dolayısıyla da aylık kazançları genel standartların altında ve bir kısmının ise işsiz profiller olarak karşımıza çıktıkları görülmektedir. Bu durum, insan kaynağı yönünden kendilerini terör örgütlerinin hedefi haline getirmekte ve istismarlarına yol açmaktadır.

İşsizlik, suçlara dolaylı yönden etki eden sosyolojik bir olgudur. Aynı şekilde bu olgu terör örgütlerinin de istismarına açık bir kapı bırakmaktadır. Bu nedenle terör, bir bakıma ekonomik yetersizliklerle de ilintili bir kavramdır. Bu nedenle işsizliğe karşı istihdam yaratılması, her zaman toplumsal önceliklerimiz arasında yer almalıdır. Yatırımların, yurdun her bölgesinde yaygın bir şekilde yapılması ve bu suretle istihdama yerel bazda öncelik

verilmesi belli başlı büyük şehirlere yönelik iç göçü de önleyecektir. Bu durum aynı zamanda şehirlerin genel dengesini bozan, belirli bölgelerde yoğunlaşma, kültürel yozlaşma ve gecekondulaşma gibi sosyal sorunların çözümüne de katkılar sunacaktır.

Bilindiği üzere küresel ve bölgesel ölçekte yaşanan savaşlar ve kaoslar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, hassas bir dönemden geçildiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle milli birlik ve beraberliğimizin korunması her zamankinden daha da büyük bir önem taşımaktadır. Bu itibarla toplumda nefret ve şiddete yol açabilecek söylemlere geçit verilmemelidir. Toplumsal yapımız ve kültürümüzde sahip olunan farklılıklarımızın, ortak bir zenginliğe dönüştürülmesi, bu yolda demokrasi ve uzlaşma kültürünün yaygınlaştırılıp içselleştirilmesi her kesimin bireysel ve toplumsal sorumluluğunu gerektirmektedir.

PKK/PYD Silahlı Terör Örgütü kapsamında suç işleyen 39 kişiden 24'ünün Terör Örgütü Propagandası Yapmak şeklinde suç işlediği ve bunun da örgüt bazında %61,53 oranla propaganda suçunun ön plana çıkmaktadır. Uygulamada Terör Örgütü Propagandası Yapmak suçundan başlatılan soruşturma veya kovuşturma işlemlerinde, sadece şüpheli veya sanığın cezalandırılmasına dönük işlemlerle yetinilmekte ve propagandaya konu paylaşımların engellenmesi veya kaldırılması yönünde ise çoğunlukla bir işlem yapılmamaktadır. Bu nedenle sosyal medya yolu ile yapılan propaganda mahiyetindeki paylaşımlar kişinin sosyal medya adreslerinde kalmaya devam etmekle zararlı sonuçlarının da devamına yol açılmaktadır. Bu nedenle suç teşkil eden bu tür faaliyetlerde soruşturma aşamasında Sulh Ceza Hâkimlikleri'nden, dava açılmış ise de mahkemesinden erişimin engellenmesi kararları talep edilmek suretiyle suçun etkisinin devamı evleviyetle önlenmelidir.

Terör, bilindiği üzere; başta yaşam hakkı olmak üzere bireyin bedensel bütünlüğüne, temel hak ve hürriyetlerine, anayasal düzenimize, devletin birliği ve ülke bütünlüğüne, kamu düzenimize ve kamu güvenliğine karşı en büyük tehdit ve tehlikeyi oluşturmaktadır. Bu durum toplumsal yaşamımızda önleyici ve koruyucu güvenlik tedbirlerinin gerekliliğini de aynı şekilde zorunlu kılmaktadır. Tüm bu zorlayıcı nedenler, gerek savaş şartlarından kaçan mültecileri ve gerekse de örgütlerinden kopan veya kaçan örgüt mensuplarının yasadışı yollarla sınırlarımızdan girmeye yönlendirmektedir. Bu durum aynı zamanda ülkemiz için ciddi bir güvenlik riskini de beraberinde getirmektedir. Bu itibarla sınırlarımızın hemen ötesinde belirli bir derinlikte oluşturulmak istenen güvenli bölge ya da diğer adıyla tampon bölge uygulaması, ülkemiz için son derece gerekli ve zorunludur.

Çalışmamızın bulguları ve ilgili literatür kapsamında terör faillerinin sosyoekonomik ve demografik profillerinin belirlenmesinin kolay olmadığı görülmektedir. Terör faillerinin motivasyonları (etnik/milliyetçi, dini, siyasi gibi) birbirinden farklı olabilmekte ve failer içerisinde bulunduğu toplumun kültüründen, ekonomik yapısından, politikasından ve sosyal dinamiklerinden önemli ölçüde etkilenebilmektedir. Terör faileri ile ilgili profillemeye çalışmalarında kültürlerarası olarak yürütülmesi, profillemenin genellenebilirliği açısından son derece önemlidir. Profillemeye etki eden değişkenlerin kontrol edilebilecek nitelikte olması daha doğru sonuçlar ortaya çıkmasına destek olacaktır.

Bununla birlikte çalışmamız FETÖ/PDY, PKK/PYD, DEAŞ ve NUSRET CEPHESİ terör örgütleri faillerinin sosyoekonomik ve demografik profillerine dair alanyazına katkı sağlayacak nitelikte bulgulara sahiptir. Farklı terör örgütlerine dair profillemeye çalışmalarının yapılması, bulguların geçerlilik ve güvenilirliğine ilişkin önemli düzeyde katkı sağlayacak ve terör örgütleri faillerinin demografik ve sosyoekonomik yapılarındaki spesifik özellikleri daha iyi fark etmemizi sağlayabilecektir. Terör faili olmadaki risk faktörleri bu alanda yapılacak çalışmalar sayesinde belirlenebilecek ve bu riskli gruplara yönelik stratejiler geliştirilebilecektir. Etkin önleme ve müdahale politikaları ile bu riskli gruplar arasından çok daha az kişi, terör örgütlerine katılacak ve terör örgütleri güç kaybedebilecektir.

7. KAYNAKÇA

Acun, C., & Keskin, B. (2016). PKK'nın Kuzey Suriye Örgütlenmesi: PYD-YPG. SETA.

Akın, E. (2009). Anayasa Mahkemesi – Yargıtay Kararları ve Uluslararası Hukuk Metinleri Çerçevesinde Terör ve Terörün Finansmanı Suçu. Ankara : Adalet Kitabevi.

Aydın, S., & Taşkın, Y. (2016). 1960'tan Günümüze: Türkiye Tarihi. İletişim Yayınları.

Baharççek, A. (2000). Etnik Terör ve Etnik Terörle Mücadele Sorunu. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10(1), 11-27.

Bal, İ. (2006). Terörizm: terör, terörizm ve küresel terörle mücadelede ulusal ve bölgesel deneyimler (Vol. 12). USAK Books.

Baltacı, V. (2007). Yeni TCK ve CMK'da Terör Suçları ve Yargılaması. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s.320.

Bayraktar, K. (1982). Siyasal Suç, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.S. 159.

BM Enformasyon Merkezi Ankara. (2019, Haziran 27). Birleşmiş Milletler'in Terörle Mücadelesi Terörle Mücadele Eylem Planı. UNIC ANKARA: <http://www.unicankara.org.tr/language/tr/birlesmis-milletlerin-terorle-mucadelesi-terorle-mucadele-eylem-planı/#.XRW2BugzaUI> adresinden alındı

Bozlak, A. (2009). “Çıkar Amaçlı Organize Suçlarla Mücadeleye İlişkin Temel Hukuki Düzenlemeler ve Başlıca İlkeler”, Polis Bilimleri Dergisi, Cilt XI, Sayı: 3, s.63-64. 41

Combs, C. C. (2017). Terrorism in the twenty-first century. London: Routledge.

Cronin, A. K. (2003). “Behind the Curve: Globalization and International Terrorism”. International Security, 27 (3), Winter, 30-58.

Çandar, C. (2011). Dağdan İniş–PKK Nasıl Silah Bırakır?. Kürt Sorununun Şiddetten Arındırılması, Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı Yayınları, Temmuz, 40.

Demir, C. K. (2008). Öğrenen Örgütler ve Terör Örgütleri Bağlamında PKK. Uluslararası İlişkiler/International Relations, 57-88.

Demirli, A. (2011). Terörizm, psikososyal etkileri ve müdahale modelleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(35): 66-78.

Dönmezer, S. (1972). “Tedhişçilik Üzerine”, *Devir Dergisi*, Sayı: 6: 11, s.20. 29.

Eliaçık, Z. (2018). Almanya’da PKK Tehdidi. *SETA Perspektif*, 191.

Erdoğan, Ş., & Deligöz, E. (2015). Irak Şam İslam Devleti (İŞİD): Gücü ve Geleceği. *Savunma Bilimleri Dergisi*, 14(1), 5-37.

Europol. (2010). *European Union Terrorism Situation and Trend Report 2018 (TE-SAT 2018)*.

Evik, V.S. (2004). *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*. İstanbul: Beta Yayınevi, s.6. 45.

Evlek, U.K. (2015). *Türkiye’de Terör Ve Terörle Mücadelede Bütüncül Yaklaşım Modeli: Adana Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı.

Fiocca, M. Cosci,S. (2004). *La Dimensione Finanziaria del Terrorismo e del Contro-Terrorismo*, Rubbettino Editore, Soveria Mannelli. s.84.

Fotia, D. (2012). *Terrorismo ...Per Non Addetti ai Lavori*, Edizioni Nuova Cultura, Roma, s. 113.

Gibbs, J. P. (1989). Conceptualization of terrorism. *American Sociological Review*, 329-340.

Gümüş, B. (2012). Almanya türklerinin alman toplumu ve medyasındaki konumu. *Türk-Alman Bilimsel İşbirliğinin Güncel Konuları*. Esen ve Gümüş (ed). içinde (s. 97-128). Ankara: Siyasal

Handler, J. S. 1990. Socioeconomic profile of an American terrorist: 1960s and 1970s. *Terrorism* 13:195-213.

Hoffman, B. (1986). Defining Terrorism. *Social Science Record*, 24(1), 6-7.

Howitt, D. (2006). *Introduction to forensic and criminal psychology*. Pearson Education.

Hudson, R. A. (2018). *Who Becomes a Terrorist and Why?: The Psychology and Sociology of Terrorism*. Simon and Schuster.

İşyar, Ö. G. (2008). Günümüzde Uluslararası Güvenlik Stratejileri: Kavramsal Çerçeve ve Uygulama. *Gazi Akademik Bakış*, (03), 1-42.

Karakaş, C. K. (2017). DAEŞ Propandasında Yeni Medya Kullanımı. *Marmara İletişim Dergisi*, (28), 33-46.

Kaya, S. (2017). Uluslararası Terörizmin Gelişimi Ve Dini Motivasyonlu Terör Olgusu. *International Journal Of Social Inquiry*, 10(1).

Kocasakal, Ü. (2002). “Organize Suçluluğun Tanımı, Özellikleri ve Kapsamı”, Prof. Dr. Kemal Oğuzman’a Armağan, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İstanbul.s.130.

Kubat, M. (2004). “Selefi Perspektifin Tarihselliği”. *İslam Araştırmaları Dergisi*, 17 (3), 235-251.

Laquer, W. (1999). *Terrorism Attack from Computer Hacking*.

Martin, G. (2017). *Terörizm kavramlar ve kuramlar*. İ. Çapçioğlu, B. Metin, Çev.). Ankara: Adres Yayınları.

Office of Foreign Assets Control (OFAC). (2012). *Treasury Sanctions Supporters of the Kurdistan Workers Party (PKK) Tied to Drug Trafficking in Europe*. OFAC: <https://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/tg1406.aspx> adresinden alındı

Parlak, Y. (2018). *Fetö-Pdy’ye Bağlı Özel Ortaöğretim Kurumlarının 15 Temmuz Darbe Teşebbüsü Üzerindeki Etkileri*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi.

Pedahzur, A., A. Perliger, and L.Weinberg. 2003. Altruism and fatalism: The characteristics of Palestinian suicide terrorists. *Deviant Behavior* 24:405-23.

Post, J. M., McGinnis, C., & Moody, K. (2014). The changing face of terrorism in the 21st century: The communications revolution and the virtual community of hatred. *Behavioral sciences & the law*, 32(3), 306-334.

Rapoport, D. C. (2002). *The Four Waves of Rebel Terror and September*. *Anthropoetics*, 8(1).

Russell, C. A., & Miller, B. H. (1977). Profile of a Terrorist. *Studies in conflict & terrorism*, 1(1), 17-34.

Sageman, M. (2004). *Understanding terror networks*. University of Pennsylvania Press.

Schmid, A. P. (2004). Frameworks for conceptualising terrorism. *Terrorism and political violence*, 16(2), 197-221.

Semerçiođlu, H. (2016). Uluslararası Terörizmde Küresel İşbirliği: Bir Ütopya. Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 34(2).

Spaaij, R. (2010). The enigma of lone wolf terrorism: An assessment. *Studies in Conflict & Terrorism*, 33(9), 854-870.

Şahin, S. (2017). Terörizm Ve Terör Örgütleri İle Mücadele: Türkiye'nin DAESH (İŞİD) Terör Örgütüyle Mücadele Politikası. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi Ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Güvenlik Çalışmaları Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Tangör, B. Sayın, S. (2012). "Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadele Stratejisi: Yeni Bir Bütünleşme Alanı mı?", Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, Cilt: 11, Sayı: 1.s.104.

TC Dışişleri Bakanlığı (2019). DHKP-C . <http://www.mfa.gov.tr/dhkp-c.tr.mfa>. Erişim Tarihi: 14.05.2019.

TC Dışişleri Bakanlığı (2019). PKK. <http://www.mfa.gov.tr/pkk.tr.mfa>. Erişim Tarihi: 14.05.2019.

Teymur, S. (2007). A conceptual map for understanding the terrorist recruitment process: Observation and analysis of DHKP/C, PKK, and Turkish Hezbollah terrorist organizations. University of North Texas.

Turinay, F. (2015). Ceza Hukukunda Terör Örgütü Kavramı. TBB Dergisi 2016 (116).

Türköz, Ş. (2011). 20. yüzyılda Avrupa ve Türkiye'de terörizm ve terörle mücadele. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı.

Vaisman-Tzachor, R. (2007). Profiling terrorists. *Journal of Police Crisis Negotiations*, 7(1), 27-61.

Weinberg, L., and W. L. Eubank. 1987. Italian women terrorists. *Terrorism: An International Journal* 9:241-62.

Yaman, F. (2016). İslam Toplumlarında Şiddet Yanlısı Radikalleşme Nedenleri Üzerine Bir İnceleme. *Milel Ve Nihal: İnanç, Kültür Ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi*, 13(2), 32-61.

Yargıtay 9. Ceza Dairesi 06.05.2015 tarih 2015/519 E, 2015/4934 K. sayılı kararı

Yargıtay 9. Ceza Dairesi 22.12.2014 tarih 2014/5464 E, 2014/12447 K.sayılı kararı

8. ÖZGEÇMİŞ

1972 yılında Silvan'da doğdum. İlk ve Ortaokulu Silvan Yatılı İlköğretim Bölge Okulunda, Lise eğitimini ise Devlet parasız yatılı olarak Diyarbakır Cumhuriyet Lisesinde 1989 yılında tamamladım. 1993 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldum. 1995-2015 yılları arasında İstanbul Barosu'na bağlı Serbest Avukat olarak çalıştım. 2016 yılında Şanlıurfa Cumhuriyet Savcısı olarak atandım ve halen de aynı yerde terör suçlarına bakmakla görevli Şanlıurfa 5. Ağır Ceza Mahkemesinde duruşma savcısı olarak görev yapmaktayım.